

"SƏS" qəzeti mənim
ürün ən əxiz qəzətdir

“Ölkəmizə beynəlxalq aləmdə olan
hörmət günbəgün artır”

AZERBAIJAN
COP29 HOST

9

№ 036 (6961)

SƏS

24 fevral 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Müdrik siyasətə etimad və dəstək!

2

Soyqırımı və qətlialmlardan danışan tarix

3

26 FEVRAL 1992

Xocalı soyqırımı

Qərbdən Mərkəzi
Asiyaya total hücum

4

Şuşa məktəbinin
böyük bəstəkarı

9

“Xocalı faciəsi
vəhşiliyin ən bariz
nümunələrindəndir”

10

Yüksək
məhsuldarlığa ümid
etməyə dəyər

11

Əcnəbi ekspertlər:
Ermənistan öz
konstitusiyasını
dəyişməyə məcburdur

14

Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra diplomatik münasibətlərin yaradılması onun dünya birliyinə sistemli surətde integrasiyasına geniş yol açdı. İkitərəfli siyasi münasibətlərin qurulması siyasi-iqtisadi və mədəni əlaqələrin inkişafına əlverişli zəmin yaratmış oldu. Müstəqil dövlət kimi Azərbaycanın dünya dövlətləri, təşkilatları ilə əməkdaşlığı və dostluq münasibətləri dövlətlər arasında qarşılıqlı anlaşmanın qurulmasına və davamlı olmasına təsirini göstərir.

Dünya ölkələri ilə müxtəlif sahələri əhatə edən ikiterəfli əməkdaşlıq Azərbaycanın xərici siyasetinin məntiqi nəticəsidir. Azərbaycan ilə dünya ölkələri arasında ikitərəfli münasibətlər iqtisadi, ticari, enerji, turizm və digər sahələri əhatə edir. Beynəlxalq hüquq normalarına, qarşılıqlı inam və etimada, faydalı əməkdaşlığa esaslanaraq, xərici siyasetini həyata keçirən Azərbaycan dünya dövlətləri, eləcə də qonşu dövlətlərlə münasibətlərini daha da inkişaf etdirməyə nail olmuşdur. Bu gün dünya dövlətləri ilə qarşılıqlı etimad seviyyəsində qurulan diplomatik əlaqələr yüksək bir mərhələdədir.

Son 20 il ərzində aparılan xərici siyaset, ölkədə həyata keçirilən sistemli islahatların nəticəsi olaraq xalqın həyatını köklü şəkildə dəyişməsi, 2020-ci ildə İlham Əliyevin qətiyyəti sayesində torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi ve keçən ilin sentyabrında Xankəndiyə bayraqımızın asılması dünyadan diqqətindən kənarda qalmır. Ölkəmizin hər bir uğuru ölkəmizə dost və qardaş olan ölkələr tərəfindən maraqla qarşılanır.

İlham Əliyevin növbəti 7 il üçün Prezident seçilməsi öz tarixinin yeni mərhələsinə qədəm qoyan Azərbaycan üçün ən uğurlu başlangıçıdır və bu tarixi gün qazanılan qəlebə dünya liderlərinin diqqətindən kənarda qalmadı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dönya ölkələrinin pezidentləri tərəfindən edilən təbrik zəngləri, eləcə də, ünvanlanan təbrik məktubları fikirlərimizi təsdiqləyir.

AZƏRBAYCANIN REGIONAL VƏ BEYNƏLXALQ NÜFUZU DAHA DA MÖHKƏMLƏNƏCƏK

Misir Ərəb Respublikasının Prezidenti Əbdülfettah əs-Sisi dən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ən ünvanlanan təbrikdə dəst münasibəti özünü göstə-

rir: "Dost Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsinə yenidən seçilməyiniz münasibətə Sizə ən səmimi təbriklərimi çatdırıram. Bu xəbəri böyük sevincə qarşıladım.

İnamlı qələbəniz Azərbaycan xalqının Sizin müdrük rəhbərliyinizə göstərdiyi etimadın və dəstəyin sübutudur. Bu, həm də Azərbaycan xalqının Sizin ölkəni inkişaf və tərəqqi yoluna aparmaq bacarığınızna inamını bir dəha təsdiq edir. Əminəm ki, yenidən prezident seçilməyiniz Azərbaycanın regional və beynəlxalq nüfuzunu daha da möhkəmləndirəcək. Cənab Prezident, mən Sizinlə əməkdaşlıq və koordinasiya sayesində qarşısındaki dövrə Misir-Azərbaycan münasibətlərinin yüksəlşisinin şahidi olacağımı sabırsızlıqla gözləyirəm."

Tarixən Azərbaycan və Misir dövlətləri bir-biri ilə dostluq və qardaşlıq münasibətlərində olmuşdur. Ölkəmiz müstəqillik qazanıqdan sonra Azərbaycanla Misir arasındaki

münasibətlər dinamik şəkildə inkişaf etmişdir. Eyni zamanda, ölkələrimiz hər zaman beynəlxalq miqyasda bir-birini dəstəkləmişdir.

Siyasi, iqtisadi, mədəni və təhsil sahələrində six əməkdaşlıq vüsət alıb, rəsmi Qahiye BMT, İOT və digər beynəlxalq platformlarda Azərbaycanın edaletli mövqeyini dəstekləyib. Təsadüfi deyil ki, Qahironenin Qalyubiyə rayonunda dahi siyasetçi Heydər Əliyevin abidəsi ucaldılıb, eyni zamanda, Xirdalan şəhərində Misir Parkı salınıb.

ORTAQ STRATEJİ MARAQ KƏSB EDƏN ƏMƏKDAŞLIQ

Dünya ölkələri sırasında İtalya ölkəmiz üçün mühüm tərəfdəşlərdən birinə çevrilib. Azərbaycanla İtalya arasında əlaqələrin inkişafına böyük təkan verən məqamların

mövcudluğunu şərtləndirən xeyli sayıda nümunələr var. Son illərdə ölkələrimiz arasında bütün istiqamətlərdə, o cümlədən, siyasi-iqtisadi, ticarət, qanunvericilik, mədəniyyət, elm-təhsil sahələrində nailiyetlər əldə olunub. Ölkə başçılarının qarşılıqlı rəsmi səfərləri mövcud münasibətlərin inkişafını daha da yüksəltmişdir. Səfərlər çərçivəsində bir çox razılaşmalar və strateji tərəfdəşliq haqqında mühüm sənədlər imzalanıb.

Bu gün ölkəmizdə İtalya şirkətləri uğurla fəaliyyət göstərir. İki ölkənin gəncləri arasında da çox gözəl münasibətlər formalaşıb, universitetlər və digər medənəyyət mərkəzlərinin əlaqələri getdikcə dərinleşir. Bu Azərbaycan - İtalya arasında əməkdaşlıq, tərəfdəşliq əlaqələrinini göstəricisidir. Müharibədən sonra Azərbaycana səfər edən ilk Avropana nümayəndə heyəti oldu. İtalya Respublikasının müdafiə naziri Quido Krosettodan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə ünvanlanan təbrikdə xoş münasibət ifadə olunub: "Yenidən Azərbaycan Prezidenti seçilməyiniz münasibətə Sizi tebrik edir, Sizə uğurlar arzulayıram.

Əminəm ki, ölkələrimiz arasında münasibətləri seviyyələndirən dostluq ruhu Sizin rəhbərliyinizle müdafiə sahəsində, eləcə də ortaqrəsi strateji maraq kəsb edən digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişafı naməne daha da yüksəlməkdə davam edəcək. Bunlar hazırlı beynəlxalq mənzərəni və xüsusi də Avro-Asiya regionunu xarakterizə edən sabitlik, təhlükəsizlik və iqtisadi inkişaf kimi qlobal çağışışların öhdəsindən gəlmək məqsədilə ikitərəfli münasibətlərimizi gücləndirmək üçün zəruri əsaslardır."

Göründüyü kimi, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dünya dövlətləri ilə qurduğu qarşılıqlı etimadın nəticəsidir ki, təbriklərin ardi kəsilmir. Cənab Prezidentin qazandığı imic ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu yüksəltir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Ersin Tatar: "Prezident İlham Əliyevin məni TDT-nin Zirvə toplantısına dəvət etməsindən çox məmənun oldum"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Türk Dövlətləri Təşkilatının Şuşada keçiriləcək toplantısına məmənun oldum. Çünkü Şimali Kipr Türk Cumhuriyyəti də Türk dünyasının ayrılmaz parçasıdır. Bu, tariximiz, mədəniyyətimiz və bir çox başqa bağlarımızla da özünü əks etdirir. Biz türkçülüyü Mərkəzi Asiyadan, Qafqazdan, Anadoludan Aralıq dənizinə qədər gətirən bir dövlətin temsilçiləriyik. Bütün buları nəzərə alaraq Türk Dövlətləri Təşkilatında yerimizi almağımız və bu cür mötəbər tedbirlərde iştirakımız bizim üçün qurur mənbəyidir və uğurdur.

Bu fikirləri AZERTAC-a müsahibəsində Şimali Kipr Türk Cumhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatar səsləndirib. 2022-ci ildə Səmərqənddə keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının IX Zirvə görüşündə yekdilliklə qəbul edilən qərarla Şimali Kipr Türk Cumhuriyyətinin təşkilatı müşahidəçi üzv seçildiyini xatırladan Şimali Kipr Prezidenti deyib: "Bu, bizim üçün tarixi bir qərar idi. Türk Dövlətləri Təşkilatı hər il inkişaf edən, iri addımlarla irəliləyən, dəha da güclənən bir qurumdur. Üzv ölkələr arasında münasibətlər xüsusilə son illərdə iqtisadiyyatdan ticarətə, təhsildən turizmədək demək olar ki, bütün sahələrdə hər il dəha də güclənməkdədir. Bunun başlıca səbəbi isə başda Türkiye və Azərbaycan prezidentləri Rəcəb Tayyib Ərdoğan və İlham Əliyev olmaqla, üzv ölkələrin Türk birliyinə xüsusi ehəmiyyət verməlidir. Bütün Türk dövlətlərinin eyni çətir altında toplanması və aralarındaki əməkdaşlıq gələcəkə bə birliyi dəha yüksək seviyyəyə daşıyacaq. Bu çərçivədə Azərbaycanla da müxtəlif sahədə çox gözəl, səmimi münasibətlərimiz var. Şuşada keçiriləcək tədbirə dəvətə görə bir dəha Prezident İlham Əliyevə təşəkkürümüz və onun şəxsiyətində Azərbaycandakı bütün qardaşlarımıza minnətdarlığımı ifadə edirəm".

Olena Kondratyuk: "Azərbaycan çətin anlarda Ukraynanın enerji potensialını gücləndirməkdə davam edir"

Ukrayna Ali Radası sədrinin müavini Olena Kondratyuk növbəti humanitar yardımına görə Azərbaycan dövlətinin təşəkkürünü bildirib. Azərbaycanın Ukraynada səfiri Seymour Mərdəliyevin "X" səhifəsində ölkəmizin Ukraynaya növbəti humanitar yardımına dair məlumatə cavab olaraq O.Kondratyuk minnətdarlığını bildirib. "Biz humanitar yardımın növbəti partiyasına görə Azərbaycana minnətdarıq. Azərbaycan çətin anlarda Ukraynanın enerji potensialını gücləndirməkdə davam edir", - deyə Ukrayna parlamentinin sədr müavini özünün "X" sosial şəbəkə hesabında yazıb.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il 17 iyul tarixli Sərəncamına uyğun olaraq, ölkəmiz tərəfindən Ukrayna xalqına humanitar yardım göstərilməsi məqsədilə nəzərdə tutulmuş elektrik avadanlıqlarının sonuncu partiyası Ukraynaya yola salınıb.

Energetika Nazirliyinin tədarük etdiyi humanitar yüklər 670 min metrdən çox elektrik kabelləri və naqilləri, həmçinin 26 transformator və komplekt transformator məntəqəsi daxildir. 25 TIR-dan ibarət yüksək avtomobili karvanının daşıdığı humanitar məqsədli malalar Ukraynada mövcud vəziyyətlə əlaqədar zərər çəkmiş ərazilərin elektrik enerjisi ilə dayanıqlı təchizatının bərpasına dəstək üçün göndərilib.

Xatırladaq ki, ümumi dəyəri 7,6 milyon ABŞ dolları olan humanitar yardımın əvvəlki partiyaları 2023-cü il oktyabrın 30-da, noyabrın 21-də, dekabrın 8-də və bu il yanvarın 11-də Ukraynaya göndərilib. Ümumiyyətdə bu çərçivədə Ukraynaya 107 TIR-dan ibarət yüksək avtomobili karvanı ilə 3,3 milyon metrdən çox elektrik kabeli və naqili, həmçinin 72 transformator və komplekt transformator məntəqəsi yola salınıb.

Terrorizm müasir dövrün en təhlükəli təzahürlərindən biridir və müasir dünyamızda buna tez-tez təsadüf edirik. Terrorizm haqqında birmənalı tərif olmasa da, mütəxəssislərin əksəriyyətinin qənaətinə görə siyasi, dini, ideoloji və iqtisadi məqsədlərə çatmaq üçün qeyri-qanuni əməllerin, zorakılığın, gücün, hədənin tətbiq olunmasıdır. Təbii ki, real həyatda terror aktlarından daha çox günahsız insanlar, dövlət adamları ziyan çekir və siyasi, etnik, dini və s. zəmində yaranan terrorların şahidi olur. Tarixin müxtəlif dönenlərində Azərbaycan xalqı terror aktlarının, vəhşiliklərin, soyqırımların acı nəticələrini yaşamışdır. İster etnik, ister siyasi olsun. Ermənistən tərəfindən etnik terrora məruz qalmış Azərbaycan xalqına qarşı törədilən əməller insanı əxlaqa, qanuna, beynəlxalq hüquqa ziddir. Yaşadığımız tarix göstərir ki, erməni terrorlarının ölkəmizde sayı-hesabı yoxdur. Bu terror aktları qəddar, faşist xislətli əməllərdir ki, xalqımız bunu yaşayıb. 44 günlük Vətən müharibəsində də xalqımız ermənilərin təcavüzkar siyaseti ilə üz-üzə qaldı. Vətən müharibəsində biz erməninin vəhşisi simasını bir daha görmüş olduğumuz. 30 ilə yaxın bir zamanda beynəlxalq hüququn tələb və təkidlərinə məhəl qoymayan beynəlxalq konvensiyalara zidd topladığı silahlarla 44 günlük Vətən müharibəsində beynəlxalq hüquq müstəvisində Ermənistən işgalçı, eyni zamanda, terrorçu dövlət olduğunu tam şəkildə sübuta yetirən yetərinə faktlar mövcuddur. Gəncə, Terter, Mingeçevir kimi yerlərdə mülki əhalinin kompakt yaşadığı ərazilərə raket zərbələri endirməsi Ermənistən hökumətinin təcavüzkar, terrorçu sırasını ortaya qoymuş oldu. Vətən müharibəsi zamanı düşmənin xain atəsi nəticəsində təkər Tərterdə ümumilikdə 16 mülki şəxs qətlə yetirilib, 63 nəfər yaralanmışdır. Müharibə zamanı, həmçinin Tərter şəhəri də daxil olmaqla, rayonun 40 yaşayış məntəqəsinə 16 min 277 tank, top, qrad, minomoyot mermisi, 21 qadağan olunmuş raket atılmışdır. Nəticədə Tərterdə 82 çoxmərtəbəli yaşayış binası, 5949 fərdi eve, 184 sahibkarlıq və 301 qeyri-yaşayış obyekti, 17 məktəbə, 11 uşaq bağçasına, 1 texniki peşə məktəbinə, 1 müsəfi məktəbinə, 30 inzibati binaya və 20-yə yaxın mədəniyyət və sehiyyə müəssisəsinə ziyan dəymmişdir. Mülki əhaliye atəş açmaq isə bütün beynəlxalq konvensiyalarla qadağan olunur və yolverilməzdirdir. Ona görə də, Ermənistən beynəlxalq qurumlar qarşısında cavab verməlidir. Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsində uğurlu döyüş əməliyyatı apardı və tarixi ədalət bərpə olundu. Təcavüzkar ermənilərin çirkin siyasetləri iflasa uğradı. Dünyanı təcəccübləndirən, hərb tarixinde yeni səhifə olan mühərbiə Azərbaycan QALIB oldu.

AZƏRBAYCANIN ƏDALƏTLİ MÖVQEYİ

Qərb diplomatiyası da öz növbəsində münaqişənin danışıqlar masası arxasında həllini vacib saymışdır. Bununla bağlı 1992-ci ildə yaradılmış ATƏT-in Misk qrupu münaqişədə Azərbaycanın haqlı olduğunu bilmələrinə rəğmən bu məsələnin ədalətli şəkildə həllində heç bir fəaliyyət göstərmədi. Bundan eləvə 28 il ərzində Azərbaycanın ərazi bölgüsü, sərhədlerinin toxunulmazlığı, suverenliyinin bərpasının zəruriyini nəzərdə tutan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi dörd qətnamə də yerine yetirildi.

Lakin, bütün bunlara baxmayaraq Cənab Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadəti Azərbaycan Ordusu cəmi 44 gün ərzində igidlilik və qəherəmanlıq dastanı yazaraq öz doğma torpaqlarımızı düşmən tapdağından azad etdi. Nəticə isə göz qabağındadır. Ermənistən 44 günlük Vətən müharibəsində meglub olaraq 10 noyabr 2020-ci ildə kapitulyasiya aktına imza atdı. Beləliklə 30 il ərzində beynəlxalq ələmin həll edə bilmədiyi münaqişəni Azərbaycan hərbi yolla həll etdi. Bu müharibə sübut etdi ki, bölgədə güc mərkəzi Azərbaycana məxsusdur.

Soyqırımı və qətlialmlardan danışan tarix

və heç bir qüvvə onun haqlı və ədalətli mövqeyinə təsir edə bilməz.

ERMƏNİLƏRİN XALQIMIZA QARŞI ÇIRKİN NİYYƏTLƏRİ

Ermənilərin azərbaycanlılara qarşı törədikləri soyqırımı və deportasiya siyaseti onların çirkin niyyətinin təzahüründür. Dövlət başçısının çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "XIX əsrin evvəllerində Qarabağ və Zengəzura İrandan və Osmanlı imperiyasından çoxlu sayıda erməni ailələrinin köçürülməsi, 1905-ci və 1918-ci illərdə erməni hərbi dəstələrinin Qafqazın müxtəlif bölgələrində heyata keçirdiyi kütləvi qətlər və talantlar, 1948-1953-cü illərdə soydaşlarımızın Ermənistən Respublikası ərazisində ata-baba yurdlarından deportasiya edilməsi, 1988-ci ildən başlayaraq Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın qoparmaq məqsədi güdən genişməyişi müharibə və onun bu gün də davam edən acı nəticələri, 1992-ci ilin Xocalı faciəsi - bunlar təcavüzkar erməni milletçilərinin azərbaycanlılara qarşı planlı surətdə heyata keçirdiyi soyqırımı siyasetinin qanlı sehfələridir".

Əlbette ki, öten əsrədə dörd dəfə - 1905-1906, 1918-1920, 1948-1953 və 1988-1989-cu illərdə baş verən olaylar ermənilərin xalqımıza qarşı olan çirkin niyyətlərini ortaya qoymuş olur. 1918-ci ildə Bakıda və Azərbaycanın digər bölgələrində ermənilərin törədikləri qırğınlardan 106 il ötməsinə baxmayaraq, bu vəhşiliklər xalqın qan yaddaşında əbədi iz buraxmışdır. Ermənistən işgalçılıq siyaseti Azərbaycan xalqının dinc hayatına ağır zərbələr vurmusdur. Belə ki, ermənilərin azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri aramsız soyqırım və deportasiya siyaseti 1918-1920-ci illərdə xüsusişen genişlənmiş və Azərbaycan xalqının yer üzündən tam silmək kimi iyənci niyyətlərini bütün çilləpaqlığı ilə üzə çıxmışdır.

BİR GECƏNİN İÇİNDƏ YERLƏ-YEKSAN OLAN ŞƏHƏR

Bildiyimiz kimi, 1992-ci ilin 26 fevral tarixində erməni təcavüzkarları Azərbaycanın Xocalı şəhərində bəşəriyyət tarixində ən qanlı faciələrlə bir sırada duran soyqırımı törətilər. Bu soyqırımı erməni millətçilərinin

və onların havadarlarının Azərbaycan xalqına qarşı uzun müddət davam edən etnik təmizləmə və soyqırımı siyasetinin daha bir dəhşətli nümunəsidir. Xocalı soyqırımı ilə ermənilər Xocalının yer üzündən silinməsini və məhv olmasını reallaşdırırlar. Xocalı bir gecənin içerisinde yerlə-yeksan olundu. Erməni terrorçularından yayınib meşələrə və dağlara qaçan insanların çoxu soyuqdan və saxtadan məhv oldular. Xocalı şəhəri isə yer üzündən silindi. Xocalı soyqırımının nəticələri çox dəhşətli idi. Cinayetkar erməni qoşunlarının vəhşiliyi nəticəsində, Bu kütłəvi qırğın nəticəsində 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq, 70 qoca amansızlıqla qətlə yetirildi, 487 nəfər şikət oldu, 1275 dinc sakin girov götürüldü, onlardan 150 nəfərin taleyi isə həle də məlum deyil. Bu soyqırımı aktı nəticəsində 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini itirdi. Hər il dünya azərbaycanlıları və ədaləti uca tutanlar Xocalı faciəsi qurbanlarının xatirəsini yad edirlər.

QARADAĞLI QƏTLİAMI

Ermənistən hərbi qüvvələri tərəfindən yer üzündən silinmiş Xocalı şəhəri və törədilən soyqırımı dünyanın gözü qarşısında olmuşdur. Başlıbel, Ağdaban və onlara diger kəndlərde ermənilərin törətdiyi soyqırımı onların tarixdən silinməyəcək iyənci siyasetini ortaya qoyur.

1992-ci il fevralın 17-də Xocavənd rayonunun Qaradağlı kəndində Ermənistən silahlı qüvvələri və Rusyanın 366-ci alay tərəfindən törədilən Qaradağlı qətləmisi da Qarabağ münaqişəsi zamanı baş vermişdir. Nəticədə xeyli sayıda mülki azərbaycanlı şəxslər ermənilərin tərəfindən qətlə yetirilmiş, bir o qədər də esir alınmışdır. 117 nəfər esir alınmış, 66-90 nəfər mülki şəxs isə qətlə yetirilmişdir. Oldürülenlərdən 21-i ahil və qocalar, 10-u qadın, 8-i məktəbli olub. 146 uşaq yetim qalıb. İşğal nəticəsində kənddə 200 yaşayış evi, 1 mədəniyyət evi, 320 yərlik orta məktəb, 25 çarpayılıq xəstəxana binası və digər sosial obyektlər dağıdılib. Tariximizdə belə hadisələr kifayət qədərdir. Tarix təkrarlanıb. Azərbaycanlıları tarixi torpaqlarından qovmaq, xarici havadarlarının köməyi ilə həmin yerlərdə Ermənistən dövləti yaratmaq məqsədi ilə ideyalarının reallaşdırılmışa can atıblar.

Soyqırı, genosid bütün əhali qrupları-

nın, etnosların, irqi, milli, etnik, yaxud dini əlamətlərinə görə tamamilə və qismən məhv edilməsi deməkdir. Azərbaycan xalqı ermənilər tərəfindən bütöv bir əsr boyu bu cür soyqırıma məruz qalmış bir xalq olmuşdur. Ermənilərin Azərbaycan torpaqlarında törədiklər terrorçuluq, işğalçılıq, soyqırımı bunu təsdiqləyir. Qarabağ savaşının ən dəhşətli faciələrindən biri olan Ağdaban soyqırımı tarixdə bəşəriyyətə qarşı törədilmiş en böyük cinayətlərdən biridir. Azərbaycanın gözəl güşəsi Qarabağın qala qapısı Kəlbəcər əle keçirmək üçün erməni separatçılarının "Böyük Ermənistən" yaratmaq xülyasıyla Azərbaycan xalqına qarşı törədiləyi dəhşətli soyqırımdır. Ağdaban soyqırımı zamanı bütöv bir kənd tamamilə yandırılmış, yüzlərlə dinc sakinə qeyri-insani işgəncələr verilmiş və yurdundan didərgin salınmışdır. Faciə zamanı 130 evdən ibarət Ağdaban kəndi tamamilə erməni separatçıları tərəfinə yandırılmış, kəndin 779 nəfər dinc sakininə qeyri-insani işgəncələr verilmişdir. 67 nəfər qətlə yetirilmiş, 8 nəfər 90-100 yaşlı qoca, 2 nəfər azyaşlı uşaq, 7 nəfər qadın dili-diri odda yandırılmış, 2 nəfər itkin düşmüş, 12 nəfərə ağır bədən xəsarəti yetirilmişdir. İster hərb qanunlarına, istərsə də bütün dünyada qəbul olunmuş insan hüquq və azadlıqlarına sığmayacaq səviyyədə soyqırımına "imza atan" erməni qəsbkarları qırğın zamanı Kəlbəcər rayonunun bu dilbər guşəsində, eyni zamanda, bütün tarixi abidələri, qaynaqları da məhv ediblər.

BAŞLIBELDƏ TÖRƏDİLƏN QƏTLİAMLAR

Onu da qeyd edək ki, 1993-cü il mart ayının 27-də erməni fitnəkarları yenə də Kəlbəcər hückumu Ağdabanın başlayıb. Ermənilər Ağdaban kəndinə hücum edib və onu ikinci dəfə viran ediblər.

Bu faciələr sırasında Kəlbəcər rayonunun en böyük kəndlərindən biri olan Başlıbelde törədilən qətlialmları ki, 1993-cü ilin aprel ayının 2-də baş verən hadisə zamanı Başlıbelin kənd sakinlərinin bir qrupu mühəsirədə çıxmışa qızışalar da, buna nail ola bilməyiblər. Bu zaman sakinlərdən 9 nəfər yolda qətlə yetirilib, 5 nəfər girov götürürlər. Digər 62 nəfər isə dağlara çəkilərək kahalarra sığınmaqla özlərini qorumağa çalışıblar. Arma onlar cəmi 18 gün gizli yaşaya biliblər. Aprelin 18-də erməni silahlı birləşmələri dinc sakinlərin sığındığı kahaların yerini aşkarlaşdırıb sonra onların üzərinə silahlı hücum keçiblər. Həmin gecə kənddən bir qədər yuxarıda yerləşən "Portda" kahalarına sığınmış sakinlərin üzərinə amansız hücum zamanı dinc sakinlərdən 14 nəfər girov götürürlər, 18 nəfər qətlə yetirilib. Saq qalan 30 nəfər isə sığınacaq yerlərini kəndin əraziindəki digər kahalara dəyişərək mühəsirə həyatını davam etdirib. Onlar 113 gündən sonra, iyulun 17-də sığınacağı tərk edərək yalnız gecələr hərəkət etməklə gizli dağ yolları vasitəsilə Ermənistən ordusunun mühəsirəsindən çıxa biliblər.

BU GÜN XOCALIDA ÜCRƏNGLİ BAYRAĞIMIZ DALĞALANIR

İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələri - əsasən imzalanmış 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəflı bəyanata uyğun olaraq Xocalı şəhəri Rusiya Sülhməramlı kontingentinin nəzəreti altında olub. 19 sentyabr 2023-cü ildə aparılan lokal xarakterli antiterror əməliyyatları nəticəsində azad olunmuşdur. Yevlax rayonunda keçirilən danışıqların nəticəsində Xocalı rayonu 24 sentyabr 2023-cü ildə Azərbaycan Respublikasının nəzəretine keçdi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 15-də Xocalı şəhərində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını ucaltdı. Artıq bu gün Xocalıının qapısı üzümüze açıldı, Azərbaycan ezelə torpaqlarına sahibdir.

ZÜMRÜD BAYRAMOVA

Dünya müstəmləkəciliyin yeni forması ile üz-üzədir. Avropa ölkələrinin yüz illərlə Afrika və Asiyada yerli xalqları istismar etmələri, onların həyatını cəhənnəmə çevirmələri hələ də yaddaşlarda işlib qalıb. Ötən əsrin ortalarına qədər davam edən kolonializm siyasetinin sona çatdığını düşünən ölkələr Qərb müstəmləkəciliyinin yeni formaları ile üzləşiblər. Amma bəzi ölkələr də var ki, əsərətdə saxladığı xalqlardan onlar tükəndiyi üçün el çəkiblər. Fransa kimi, Paris Afrikadakı koloniyalarını həmin ölkələrin yeraltı və yerüstü sərvətlərini talayandan sonra tərk ediblər. Avropa müstəmləkə imperiyaları arasında Fransa yeganə ölkədir ki, Afrika və Asiya xalqlarını qarət etməklə böyük sərvətlərə sahib olsada, o məkəndən ayrıldıqdan sonra belə, yeni suveren dövlətlərin inkişafının əsas məsələlərinə təsir imkanlarına malik siyasi infrastruktur yarada bilib. Regionun aparıcı beynəlxalq teşkilatları olan Qərbi Afrika Ölkələrinin İqtisadi (ECOWAS) və ya Qərbi Afrika İqtisadi və Vallyuta birliklərinin müxtəlif vaxtlarda məhz Fransanın dəstəyi ilə yaradıldıqından bu gün də Parisin himayə-

si altında çalışırlar.

Son çevrilişlər də görüntü üçün idi. Mali və Burkino Fasoda, Nigərdə fransızların qalmaq marağı tükənmişdi. Fransanı yeni refionlar özüne çekir, məsələn Mərkəzi Asiya, terk dövlətləri. Ötən ilin sonlarında Makronun Qazaxistan və Özbe-kistana səfəri iqtisadi əlaqələrdən çox çıxın niyyətlər üzərində qurulmuşdu. Uran və qızıl azarı rəsmi Parisi bu regiona çəkib getirib.

Bu gün Qərb ölkələri yeni regionlar ələ keçirmək üstündə bir-biri ilə açıq və gizli mübarizəyə girişiblər. Makronun Mərkəzi Asiya ölkələrinə səfərindən sonra İngilterənin də türk dövlətləri ilə əlaqələri genişləndirmək planı üzə çıxb. Qırğızistan parlamentinin (Joqorku Keneş) sədri Nurlanbek Şakiyev martda Böyük Britaniyaya səfər edəcək. Səfərin əsas məqsədi parlamentlərarası və dövlətlərarası əlaqələri gücləndirməkdir. Nurlanbek Şakiyevin qarşısından gələn səfərinin teşkilati məsələlərini parlamentin Beynəlxalq işlər, müdafiə, təhlükəsizlik və miqrasiya komitəsinin sədri Ulan Primov və Böyük Britaniyanın Qırğız Respublikasındaki (KR) səfiri Nikolas Bouler bir gün əvvəl müzakirə ediblər. Bu barədə Joqorku Keneşin (JK) mətbuat xidməti məlumat yayıb.

U.Primovun sözlerinə görə, Qırğızistan-Britaniya münasibətlərinin bütün tarixində ilk dəfədir ki, belə yüksək parlament səviyyəsində səfər hazırlanır. "Joqorku Keneş ölkələrimiz arasında qarşılıqlı faydalı əlaqələrin daha da möhkəmləndiriləməsi üçün bütün mümkün səyləri etməyə hazırlıdır. Ümid edirəm ki, 2024-cü ilde spikerin Böyük Britaniyaya gözlənilən səfərini nəzəre alaraq, biz daha six qarşılıqlı fəaliyyət

Qərbdən Mərkəzi Asiyaya total hücum

səviyyəsinə çata biləcəyik", - deyə Ulan Primov vurğulayıb.

Yada salaq ki, Qırğızistan Respublikası ilə Böyük Britaniya arasında diplomatik əlaqələr 1992-ci ilde qurulub. Amma Böyük Britaniyanın Bişkekdeki səfirlüyü yalnız 2011-ci ilde açılıb. Bundan əvvəl onun funksiyalarını faktiki olaraq Böyük Britaniyanın Beynəlxalq İnkışaf Departamenti yerinə yetirdi. Bu illər ərzində London Qırğızistan Respublikasına 150 milyon funt sterlinqdən çox

Akılbek Japarov Londona səfər edib və burada o, Rothschild & Co maliyyə holdinginin rəhbəri Ariel Rotşild ilə tanış olub. Səfərin dəha six iqtisadi əlaqələrin əsasını qoymuş gülman edilir. Xüsusi, London Fond Birjası və London şəhərinin özü ilə əlaqələr qurulub. Bu, Qırğızistana daha çox investisiya cəlb etməyə imkan verəcək. London ticarətdə prioritet verilecek ölkələr siyahısına Qırğızistani da daxil edib. Bu o deməkdir ki, Mərkəzi Asiya respubli-

dəstək layihəsini Joqorku Keneşin fəaliyyəti ilə maliyyələşdirir, deputatlar və ictimai feallar üçün çoxsaylı görüşlər və treninglər keçirir. Bundan əlavə, daha bir sahə kölgədə qalır - müdafiə sahəsində əmekdaşlıq. Qırğızistan hərbi qulluqçuları Kral Hərbi Akademiyasında hazırlanır.

Britaniyalı diplomat Nikolas Boullerin sözlərinə görə, Londonda qırğız parlamentarilərini zəngin və menali program gözləyir. Xüsusi, parlamentin sədri Nurlan Şakiyevin qırğız əmək miqrantları üçün kvotaların artırılması məsələsini qaldıracığı artıq məlumdur. 2023-cü ilde 10 min viza verilib. Bunlar kənd təsərrüfatında mövsümü işlərdür. Bişkekde bu il bu kvotanın artırılacağına ümidi edirlər. Qırğızistani tələbələr də Böyük Britaniyaya gedirlər. Bundan əvvəl Böyük Britaniyanın səfiri Nikolas Bouler yerli mətbuat məsahibəsində Qırğızistan üçün Chevening təqaüd programı hazırlanıb və bu program çərçivəsində 100-a yaxın qırğızistanoğlu 30 il ərzində təhsil alıdılarını bildirmişdi. John Smith Trust 2023-cü ilde fəaliyyətə başlayıb.

Qırğızistan üçün sərəmayələr çox vacibdir, çünkü bu ölkənin prezidentinin əvvəllər elan etdiyi iddialı layihələr hələ də həyata keçirilməyib. Böyük Britaniya dağ-mədən sənayesində investorlardan birinə çevrili bilər. Qırğızistan hökumətində Londonun maraqları üçün lobbyçılık edən məmurlar da var. Bişkek'in Londonla yaxınlaşması, çox güman ki, Moskvani təəccübələndirməyə bilməz. Əvvəlki Qırğızistana hökumətinin çoxvəktorlu yanaşmasının necə başa çatdığını məlumdur. Hazırkı hakimiyyət öz səhvərini təkrarlayır mı? Yaxın vaxtlarda, Londonun 2024-cü ilde keçirmək niyyətində olduğu yəni formatda Mərkəzi Asiya-Böyük Britaniya sammitindən sonra qətnamə qəbul ediləcək.

Qırğız prezident ABŞ-dan hansı ismaric alıb?

ABŞ Qırğızistanda qəbul oluna biləcək xarici agentlər haqqında qanun layihəsindən narahatdır. Bu barədə Amerikanın dövlət katibi Entoni Blinken Qırğızistan lideri Sadır Japarova məktubunda yazıb. ABŞ Dövlət Departamenti qeyd edir ki,

"biz bu cür qanunların qəbulunun mənfi nəticələrini artıq görmüşük". Antoni Blinkenin məktubunda "17 yanvar" tarixi yazılıb, lakin bu barədə, yalnız fevralın 7-de məlumat verilib. ABŞ dövlət katibi açıq şəkildə bildirib ki, aktiv vətəndaş cəmiyyəti Qırğızistan demokrasiyasının esas hissesidir və qanun layihəsi (qəbul edilərsə) bütün vəziyyətə mənfi təsir göstərə bilər. Beləliklə, cənab Blinkenin fikrincə, qanun layihəsi hazırkı formada vətəndaşların səhiyyə və təhsil sahəsində mühüm xidmətlərə çıxışını təhlükə altına qoyur (fakt bu dər ki, onların bir çoxu ABŞ hökuməti və beynəlxalq tərefdəşlər tərəfindən maliyyələşdirilən QHT proqramları vasitəsilə həyata keçirilir).

"Bəzi amerikalı tərefdəşlər bu qanundan o qədər narahatdır ki, onlar Qırğızistan Respublikasındaki fealiyyətləri qabaqcadan dayandırmağı düşünlər", - Prezident Japarov məktubda deyilir: "Mən siz bu narahatlıqları ölçüb-biçməyə və parlament liderləri ilə müzakire etməyə çağırıram. Ümid edirəm ki, biz ABŞ

və Qırğızistan arasında ikiterəflı münasibətləri gücləndirməyə davam edə bilərik". Eyni zamanda, Antoni Blinken əlavə açıqlamalara getmədən əlavə edib: "Biz artıq başqa ölkələrdə də oxşar qanunların qəbulunun nəticələrini görmüşük".

QHT-lər haqqında qanuna dəyişiklik ötən ilin əvvəlində deputat Nadiro Nərmətova tərəfindən irei sürüyüb. O, xaricdən maliyyə alan QHT-lər üçün "xarici nümayəndə" termininin qanunvericiliyə daxil ediləsi, habelə belə teşkilatların reyestrinin yaradılması təklifi ilə çıxış edib. Reystre daxil olmaq teşkilatın ölkədə fealiyyət göstərməsinə icazə verildiyi anlamına gələcək. Nərmətova QHT-lərə münasibətdə dövlətin sahahiyətlərinin genişləndirilməsini də təklif edib: hakimiyyətə qanunu pozduğuna görə birterəflı qaydada altı ay müddətinə təşkilatın fealiyyətini dayandırmaq imkanı verilmesi. Həmçinin hakimiyyət orqanlarına təşkilatları bu reyestrin çıxarmaq hüququnun verilməsi nəzərdə tutulur ki, bu da əksər hallarda onların bağlanması ilə neticələnəcək.

BMT-nin toplaşmaq və birləşmək azadlığı üzrə xüsusi məruzəciyi K!ment Nyaletsossi Voule yanvarın sonunda buna diqqət çəkib: "Mən QHT nümayəndələri üçün nəzərdə tutulan cinayet məsuliyyətindən çox narahatam. Bu, qeyri-qanuni hesab olunacaq... Mən hakimiyyəti qanunun beynəlxalq insan hüquqları standartlarına uyğunlaşdırılması üçün vətəndaş cəmiyyəti ilə inklüziv və mənali məsləhətləşməli təmin etməyə çağırıram. Və mən bu işdə kömək etməyə hazırlam".

Beləliklə, Fransa, Böyük Britaniya və ABŞ Mərkəzi Asiyaya bir bəhanə ilə daxil olmağa, burada oturuşmağa və öz maraqlarını gerçekləşdirməyə çalışır. Diqqət edin, həm də bütün istiqamətlərdən hücum var, həm iqtisadiyyat, həm hərbi, həm cəmiyyət institutları üzərindən. Türk dövlətlərinin həyati təhlükəyə düşə bilər, birlik, bütövlik bizi müstəmləkələrdən qoruya bilən yeganə çıxış yoludur.

V.VƏLİYEV

sərmayə qoyub. Britaniya-Qırğızistan münasibətlərini 2010-cu ilde Qırğızistan Respublikasının keçmiş prezidenti Kurmanbek Bakiyevin oğlu Maksim Bakiyevin Qırğızistandan götürdüyü milyonlar üçün Londonda sığınacaq tapması mürəkkəbədir. Prezident Almazbek Atambayevin hakimiyyətdə olduğu vaxt respublikanın hakimiyyət orqanları onun ektradisiyasi üçün dəfələr Böyük Britaniyaya sorğu gündərib. Bu vəsətələr təmin edilmişib. Britaniyanın "Global Wiess" antikorrupsiya təşkilatının məlumatına görə, vətənində ömürlük həbs cəzasına mehkmə edilmiş Maksim Bakiyev Londonun kənarındaki Surrey rayonunda bahalı malikanədə yaşayır.

Sadır Japarov hakimiyyətə gəldikdən sonra Bişkekə London arasında münasibətlərdə sıfırlanma başlıdı. 2021-ci ilde Sadır Japarov Böyük Britaniyaya səfər edib, bura da 26-ci İqlim Deyişikliyi Konfransı çərçivəsində dünya liderlərinin sammitində iştirak edib, həmçinin Böyük Britaniya və Şimalı İrlandiya Birleşmiş Krallığının kral ailəsi adından ziyaftədə iştirak edib.

Keçən ilin noyabrında Qırğızstan Nazirlər Kabinetinin rəhbəri

kasından faktiki olaraq bütün mallar heç bir əlavə vergi olmadan Böyük Britaniyaya ixrac edilə bilər. Cavab səfəri çox çəkənib. Bir neçə ay sonra çoxsaylı Rotşild ailəsinin nümayəndələrindən biri Ariel Malar de Rotşild Bişkekə gelib. Hökumətin mətbuat xidmətindən verilən məlumatə görə, iri strateji layihələrin həyata keçirilməsi üçün investisiyaların cəlb edilməsi və məsləhət xidmətlərinin göstərilmesi sahəsində eməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub. Rotşildlər bütün dündəyə böyük infrastruktur layihələrinə nəzərət edir və qızılınlı qiymətini gündə iki dəfə təyin edirlər. Son illərdə onlar Qazaxistanın resurslarından və Britaniya qanunvericiliyinin tətbiq olunduğu Astana EXPO-xüsusi iqtisadi zonasından başlayaraq Mərkəzi Asiyaya getdikcə daha çox maraqlı göstərirlər.

Onların geosiyasi oyunu bir neçə əsr əvvəl başlayıb. Qırğızistanda, politoloq Asilbek Egemberdiev fikrincə, onları həm qızıl, həm də nadir torpaq elementləri ilə zəngin olan Qırğızistanın yeraltı servətlərinin işlənməsi maraqlandırıb. Ekspert onu da qeyd edib ki, London respublikada jurnalistləri, QHT-ləri də dəstəkləyir və parlamentarizmə

President İlham Əliyev: Xocalı da bayraqı qaldıranda fikirlə- şirdim, bax, bu gün biz tam əminliklə deyə bilərik ki, Xocalı qur- banlarının qanı yerdə qalmadı. Xo- calıda bayraqın qaldırılması daha da həyecanlı idi, onu açıq deyə bili- rəm.

Bu gün Xocalı azaddır. Ötən ilin sent- yabr ayında Azərbaycan silahlı qüvvələrinin Xankəndidə birgünlük antiterror əməliyyatı nəticəsində 31 il sonra Xocalı da öz azadlı- ığına qovuşdu. Həmin lokal xarakterli tədbir ilə 2020-ci ildə əldə etdiyimiz Zəfer üzərinə yeni bir Zəfer gəldi və ümumilikdə işgal altında olan ərazilərimizin düşməndən xilası başa çatdı. Bununla da Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü, konstitusiya quruluşunu bər- pa etdi.

Bu il ilk dəfədir ki, Xocalı faciəsini onun azadlığı şəraitində anırıq. Hər zaman anma- liyiq da. Çünkü illər, əsrlər sonra belə düşmən ermənin Xocalıda töretdiyi soyqırımı əsla unudulmayacaq. Elecə də Xocalının düşməndən azad edildiyi gün tariximizin şanlı səhifəsinə təşkil etdiyi üçün hər zaman qürurla anılacaq.

Faciəyə gedən yol

Xocalı faciəsinə aparan yol hələ XX əs- rin əvvəllərindən başlamışdı. Bu yaşayış mentəqəsinin azərbaycanlı əhalisi bir əsrə 3 dəfə qırğınlara məruz qalmışdır. Xocalı birinci dəfə 1905-ci ildə, sonra isə 1918-ci il- də yandırılmış, 1992-ci ildə isə Xocalıda da- ha qanlı, daha dəhşətli faciə törədilmişdir. Xocalının işğali düşmənin əvvəlcədən hazırladığı plan üzrə baş tutmuşdu. Belə ki, şəhər hələ 1991-ci ilin oktyabr ayından blokada- ya alınmışdı. 1991-ci ilin oktyabrında Tuğ və Sələkətin kəndləri işğal olunandan sonra Xocavənd də ermənilərin nəzarəti altına keçmişdi. 1992-ci ilin yanvarında ermənilər

XOCALI: 31 il sonra dalğalanan Azərbaycan bayrağı

Növbə Xocalının idi...

O gece Xocalı sakinləri olacaqlardan xə- bərsiz şəkilde evlərində, yataqlarında idilər. Onlar üçün plan hazırlanmış barədə heç bir məlumatları yox idi. Bildikləri sadəcə bu idilər, ermənilər 1988-ci ildən yənə sərhədyanı rayonlarımıza basqın edir, döyüşlər olur, ara bir qədər sakitləşdirilir, sonra yənə eynilə davam edirdi. Düz dörd idilər, sərhəd rayon- ların sakinləri kimi, xocalılar da səksəkə içinde idilər. Lakin o gecəki faciə kimin ağılna- gelə bilərdi?..

Bir neçə gün əvvəl Xocavənd rayonu iş- əğal edilmişdi. Xocalılar bunu bilirdilər, belə bir tehlükənin onları da gözləyəcəyini təx- min edirdilər. Lakin bunun gecənin yarısında, şirin yuxuda ikən olacağını əsla düşün- məmişdilər.

O gecəyədək, bəli, planlar artıq hazır idi. Öləkəmzə rəhbərlik edənlər Xocavənddən tutmuş Xocalı, Şuşa, Laçın, Kəlbəcər, Ağdə- rə, Ağdam, Cəbrayıllı, Qubadlı, Zəngilanadək hamisinin bir-birinin arasında işgalina hökm vermişdilər. Bunun üçün sovet imperiyasi- nin yanında dayananlarla əlbir olmuş, vəzifə-

kürsülərini möhkəmlətmək xətrinə Qaraba- ığın ermənilərə hədiyyə olunmasına imza at- misdilər.

Bu səbəbdən də heç kim başına geləcək oyunlardan xəbərdar ola bilməzdii. Hələ aradan xeyli vaxt keçməli idi ki, ordumuzun za- bit və əsgərləri, yurd yerlərini ov silahı, bel, şana, dirmiqla müdafiyyə qalxan oğullarımız kömək üçün dövlətə müraciət etsin və heç bir cavab almayıandan xeyli sonra anlaşınlardı ki, bəli, torpaqlar planlı şəkildə satılıbmış.

O gecə növbə Xocalının idi. Xocavənd- dən sonra Xocalı işğal olunmalı idi. Xocalı- nin günahsız, dinc sakinləri isə dəhşətli, fa- ciəvi şəkildə qətə yetirilməli idi ki, bütün ölkəni erməni xofu bassın və işğal üçün növbəde dayanan rayonların sakinlərinə görkəm olsun. Onlar Xocalı sakinlərinin başına gəti- rilənləri yaşamadan yurdalarını, ev-eşiklərini asanlıqla tərk etsinlər. Bəli, məsələ bu idi.

Lakin erməni qonşusuna hələ də bələd deyildi ki, azərbaycanlılar torpaq üçün son damla qanlarına kimi vuruşmadan ölməzlər. Sonralar qonşuluqdan kenar olmuşlar bunu işğal etdikləri bütün rayonlarda da kor göz- ləri ilə gördülər. Minlərlə şəhid verdik, lakin

götürüldü ki, onların 150 nəfərinin, o cümlədən 68 qadın və 26 uşaqın taleyi bu günədək məlum deyil.

613... Bir gecənin soyqırımına məruz qalan 613 insan. Yataqlarında ölümünü gözleyən Xocalı sakinləri. Saatlar sonra nə baş verəcəyindən xəbərsiz insanlar...

O gecənin qaranlığı qədər dəhşətli anla- ri yaşadı xocalılar. 25 fevralda 26 fevrala keçən gecə Xocalı şəhəri kimi, onun dinc əhalisi də məhv edildi. Həm xocalılar, həm də Xocalı şəhid oldu və şəhərlə onun sakinləri bir-birilərinin ölümüne, məhvini şahid oldular.

613 nəfər o gecənin qurbanı oldu. Kim ağılna gətire bilerdi ki, bir gecədə bu qədər adam həyatla vidalaşacaq. Əsla düşünləsi bir hal deyil. Lakin oldu, yaşadı və 613 Xocalı sakinləri o qaranlıq gecənin dəhşəti ilə üz- üzə qaldı. Qonşu qonşunun, qohum qohu- mun, ata balanın, uşaq ananın, atanın gözü qarşısında şəhid oldu. Dünyada oxşarı ol- mayan bir felakəti yaşadı Xocalı və xocalılar.

Ardı Səh. 6

Əvvəli Şəh. 5

Düşmən o gecə insanlıqdan el götürdü. İnsanlığa qarşı bütün rəzaletləri sərgilədi. Bir sözlə, əsl xisətini ortaya qoyma. Bir-birinin arasında törendiyi hadisələrin hər biri ayri-ayrılıqla əsl erməni obrazını nümayiş etdirdi. Əvvəlcə sakinlərin evlərindən çıxarılması, öldürülməsi, sonra onların evlərinin talanması, daha sonra evlərə və şəhərə od vurulub yandırılması, qaçan insanların yaxalanması, onların güllələnməsi, öldürülən insanların el-ayağının kesilməsi, gözünü çıxarılması, dərisinin soyulması kimi hərəkətlərin hər biri erməni vəhşiliyindən səhbat açdı o gecə, onların əsl üzünü tanıtdırdı. Daim gözü Azərbaycanın torpaqlarında, sərvətində olan bu qəbilənin nəyə qadir olduğunu dənişdi. Yəni bu vəhi qəbilədən bundan başqa nə isə gözləmek də düzgün olmazdı. Çünkü onlar qəbilədirler. Xalq, millet formasında nə vaxt yaşamışdır ki, onlar-

dan başqa nə isə gözləyerdik.

Beləliklə, o qaranlıq gecə və açılan boz səhər Xocalı adlı şəhərin qətləməsinə şahid oldu. Soydaşlarımız öz yurdlarında öldürdü, qalanlar isə məcburi köçküne çevrildi, əsir götürüldü...

Məqsəd azərbaycanlılara məxsus mədəniyyəti yer üzündən silmək idi

Xocalı mühüm geostrateji mövqeyi ile seçilir. Burada hava limanı da yerləşirdi. Ermənilərin diqqətini Xocalıya yönəltməsinin əsas səbəbi də bu şəhərin işğal edilməsi ile Qarabağa nezərin tam ələ keçirilməsi, eyni zamanda hava limanı vasitəsilə Ermənistana daha rahat əlaqə yaradılmasına nail olmaq idi. Strateji mövqeyi ilə yanaşı, Xocalı həm de ölkəmizin zəngin tarixə malik ərazilərindən biridir. Bu ərazinin tarixinde Azərbaycanın Son Tunc və Erkən Demir dövrləri mədəniyyətinə aid kurqanlar özünəməxsus yer tutur. Xüsusi tunc silahları və başlıca olaraq boz rəngli keramika məmələti ilə fərqlienən bu mədəniyyətə məxsus abidələr ilk dəfə Xocalı yaxınlığında, daha sonra isə Qarabağın böyük bir hissəsində və Gədəbəyde aşkarla çıxarılmış, əsas yaşayış məntəqələrinin adına görə Xocalı-Gədəbəy mədəniyyəti adlandırılmışdır. Tarixçilər müəyyən ediblər ki, Xocalı-Gədəbəy mədəniyyəti era- dan əvvəl V-III minilliklərde Azərbaycanda formalasən Kür-Araz mədəniyyətinin və ondan sonra burada mövcud olan Qarabağ mədəniyyətinin varisidir.

Xocalı mühüm arxeoloji abidələri ilə Azərbaycanın qədim tarixini özündə əks etdiriyindən ermənilərin burada həyata keçirdiyi soyqırımı bir məqsədi də azərbaycanlılara məxsus mədəniyyəti yer üzündən silmək idi. Təsadüfi deyil ki, Xocalı şəhəri işğal ediləndən dərhal sonra onun ətrafında olan və dünyanın ən qədim məzarlıqların-

XOCALI:

31 il sonra dalgalanan Azərbaycan bayrağı

dan sayılan Xocalı qəbiristanlığı da xüsusi texnika ilə dağıdılmışdır.

Xocalı soyqırımının şahidi olmuş müxtəlif xarici ölkə jurnalistləri onu bəşəriyyətin böyük faciəsi adlandırmışlar. Fransadan olan jurnalist Jan-İv Yunet yazır: "...Biz Xocalı faciəsinin şahidi olduq, yüzlər həlak olmuş dinc əhalinin-qadınlarının, kişilərin, qocaların və Xocalı müdafiəçilərinin meyitlərini gördük. Bize helikopter verdilər, biz quş uçuşu hündürlüyündən Xocalı ətrafında nə gördükse, hamisini çəkirdik. Bu, dəhşətli mənzərə idi. Mən mühərribələr haqqında, alman faşistlərinin qəddarlığı barədə çox eşimmişəm, lakin ermənilər 5-6 yaşlı uşaqları, dinc əhalini öldürərək onları geride qoyublar".

Araşdırımlar zamanı müəyyən olunmuşdur ki, Xocalıda istifadəsi qadağan olunmuş mərmilərdən və kimyevi silahlardan istifadə edilmişdir. Bu məlumat Rusyanın "Memorial" hüquq-müdafiqə mərkəzinin açıqlamasında da öz əksini tapmışdır. Bütün bu faktlar Ermənistən Cenevre Konvensiyasının protokollarını pozaraq dinc sakınlərə qarşı soyqırımı həyata keçirdiyini təsdiqləyir.

Xocalını yaşadan dahi

Təssüflər olsun ki, Xocalı soyqırımından sonra həmin dövrə Azərbaycana rəhbərlik edənlər bu faciəye biganə münasibet göstərmiş, xalqımıza qarşı töredilən cinayəti ört-basdır etməyə çalışmışlar. Yalnız həmin dövrə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri vəzifəsində işləyən Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev ilk dəfə Naxçıvanda Xocalı soyqırımı haqqında xüsusi bəyanat vermiş, faciəni töredənləri və səbəkələrin mesuliyyətə cəlb olunmasını tələb etmişdir.

Ulu Öndərin 1993-cü ildə Azərbaycanda yenidən siyasi hakimiyətə qayıdışından sonra isə Xocalı faciəsinə hüquqi-siyasi qıymət verilmişdir. Bu soyqırımı haqqında həqiqətlərin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması üçün təsirli tədbirlər görülmüşdür. 1994-cü ilin fevralında Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Xocalıda baş vermiş hadisələri geniş təhlil edərək "Xocalı Soyqırımı Günü haqqında" Qərar qəbul etmiş, BMT-yə, dünya dövlətlərinə bu qətləmən gerçek mahiyyətini açıqlayaraq dünya ictimaiyyətini erməni terrorizminə qarşı qəti

tədbirlər görməyə çağırılmışdır. Qəbul edilmiş qərara əsasən bəşər tarixinin qanlı səhifələrindən olan Xocalı hadisələri ilə əlaqədar hər il fevralın 26-sı "Xocalı Soyqırımı Günü" elan olunmuşdur. Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin "Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə sükut dəqiqəsi elan edilməsi haqqında" 1997-ci il fevralın 25-de imzaladığı Sərəncamla her il fevral ayının 26-sı saat 17:00-da ölkəmizdə Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsi bir dəqiqəlik süklətə yad olunur.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev demişdir: "Inanırımkı, bu gün xalqımız müstəqil Azərbaycan dövlətində daha da mətinlisib və dövlətimizin müstəqilliyini qoruyub saxlamaq, işğal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda yenilməz mübarizə aparmaq ezmindədir. Sizi əmin etmək istəyirəm ki, Azərbaycan dövləti xalqımızın bu müqəddəs amallarının gerçəkləşməsi yolunda varlığını sərf edəcək, soydaşlarımıza qarşı töredilmiş qanlı cinayətlərin, o cümlədən Xocalı faciəsinin bütün günahkarlarının lazımlıca cəzalandırılması üçün bütün tədbirləri görücəkdir".

Biz Xocalı soyqırımı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldıq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin "Xocalı soyqırımının otuzuncu ildönümü haqqında" 2022-ci il 28 yanvar tarixli Sərəncamında qeyd olunur: "Xocalı qətləməni Ermənistən uzun illərdən bəri Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi

planlaşdırılmış etnik təmizləmə və təcavüz siyasetinin tərkib hissəsi idi. Soyqırımının töredilməsinə görə Ermənistən ozamankı siyasi-hərbi rəhbərliyi məsuliyyət daşıyır... Ermənistən daim mülki əhalini hədəf seçən təxribatlarına və hərbi təcavüzünə cavab olaraq, 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan xalqı əzəli torpaqlarının işğaldan qurtarılması, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin təleblərinin yerinə yetirilməsi və tarixi edaletin bərpə edilməsi uğrunda Vətən mühərribəsinə qalxdı... 44 gün süren döyüşlər neticəsində rəşadətli Azərbaycan Ordusu parlaq qələbə qazanaraq doğma torpaqlarımızı işğaldan azad etdi. Haqq səsimiz dünyaya çatdırılması və Xocalı soyqırımının beynəlxalq aləmdə tanıdlılması üçün öten illər ərzində məqsədyönlü fəaliyyət göstərilmiş, 2008-ci ildən isə bu fəaliyyət "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyası ilə geniş vüset almışdır. Hazırda Xocalı soyqırımı bir sıra ölkələr tərəfindən tanılmış və faciəyə beynəlxalq siyasi qiymət verilmişdir... Azərbaycan xalqı heç bir vaxt Xocalı faciəsini unutmayıacaq".

Bu gün hər bir azərbaycanlı Xocalı soyqırımının günahsız qurbanlarının əziz xatirəsini ehtiramla yad etməklə yanaşı, ata və siyiyətini yerinə yetirən Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən mühərribəsində və birgün-

lük antiterror əməliyyatı zamanı düşmən üzərində qazandığımız tarixi qələbənin qürurunu da yaşayır. Qəhrəman ordumuz Ali Baş Komandanımızın əmri ilə 2020-ci il sentyabrın 27-də başladılan "Dəmir yumruq" əməliyyatı ilə düşməni darmadağın edərək doğma Qarabağımızı 30 ilə yaxın əsərətdən xilas etdi. Şəhər Azərbaycan Ordusu tərəfindən məhv edilən düşmən qüvvələri içerisinde Xocalı soyqırımının icraçılarından da var idi.

"Biz Xocalı soyqırımı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldıq", - deyən cənab İlham Əliyev çıxışlarında bu fikri də səsləndirmişdir: "Biz heç vaxt imkan verə bilərik ki, bizim bölgədə erməni faşizmi baş qaldırsın. Heç vaxt imkan verə bilərik ki, Ermənistən yənə de Azərbaycan üçün potensial təhdidən qorxulsın. Əger bunu görəsək, onu yerindəcə məhv edəcəyik. Bunu her kəs bilməlidir".

Bu gün qurur duyuruq ki, faciənin 32-ci ilində Xocalıda Azərbaycan bayrağı dalgalanır. Bu əzəmetli bayraq Ali Baş Komandan İlham Əliyevin əzmi və minlərlə şəhid və qazızımızın şücaeti ilə dalgalanır Xocalıda. Onun dalğaları hər bir xocalılıının qisasının alındığını yayır yurd yerlərinə. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi: Xocalıda bayraq qaldıranda fikirləşirdim, bax, bu gün biz tam əminliklə deyə bilərik ki, Xocalı qurbanlarının qanı yerde qalmadı. Xocalıda bayraqın qaldırılması daha da həyəcanlı idi, onu açıq deyə bilərem.

O bayraqın dalğalarını həm də bütün dünya görür. Görür ki, illərlə susduğu, həlli üçün bir addım atmadiği məsələni Azərbaycan dövləti necə həll etdi.

Mətanət Məmmədova

YAP bundan sonra da ölkəmizdə gedən bütün proseslərin mərkəzində olacaq

YAP Xətai rayon təşkilatının yaradılmasının 31 ili tamam olub

Fevralın 23-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Xətai rayon təşkilatının yaradılmasının 31 illiyi qeyd edilib. Tədbir iştirakçıları əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin YAP Xətai rayon təşkilatının qərargahındakı büstünün önnüne qızıl gül dəstələri düzüblər. Sonra akt zalında davam edən tədbirdə müasir məstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarından keçən Vətən övladlarının ezziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükütlə yad

edilib. Azərbaycanın Dövlət Himni səsləndirilib. Tədbirdə çıxış edən YAP Xətai rayon təşkilatının sədri Vüqar Rəhimzadə bu məqamı böyük fəxr hissi və qururla qeyd edib ki, son üç ildə hər bir əlamətdar günü, bayramlarını tamamilə fərqli ovqatda qeyd edir. Ötən ilin sentyabr ayında Silahlı Qüvvələrimizin heyata keçirdiyi lokal anti-terror tədbirləri neticəsində suverenliyimiz tam bərpa olundu. Cari ilde ölkəmizin heyatında mühüm və qururverici hadisə yaşandı. Suverenliyimiz tam bərpa olunması fondanda ölkəmizdə prezident seçkiliyi keçirildi. Yeni Azərbaycan Partiyasının Prezidentliyə namizədi cənab İlham Əliyev xalqın mütləq əksəriyyətinin - seçicilərin 92,12 faizinin səsini qazanaraq inamlı qələbəsi ilə hər birimizi sevindirdi. Bu qələbə xalqımızın qalib Liderinə sonsuz inamının, yüksək etimadının göstəricisi, son 20 ilin uğurlarına verilən dəyərin təqdimati oldu.

Vüqar Rəhimzadə qeyd edib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin yaradıcısı olduğu, hazırda Prezident İlham Əliyevin uğurla rəhbərlik etdiyi YAP qələbələr partiyası kimi qazandığı imicinə daim yeni əlavələr edir. Ulu Öndərin dünənin, bu günün və gələcəyin partiyası kimi dəyərləndirdiyi YAP tərəfin bütün sınaqlarından şərəflə çıxaraq cəmiyyətin avanqard qüvvəsinə çevrilib. Prezident İlham Əliyev belə bir əminliyi ifade edir ki, YAP bundan sonra da ölkəmizdə gedən bütün proseslərin mərkəzində olacaq. Partiyanın ilk yaradılan rayon təşkilatlarından biri bu gün sıralarında 15 mindən artıq üzvü birləşdirən Yeni Azərbaycan Partiyasının Xətai rayon təşkilatıdır.

Tədbirdə çıxış edən Xətai Rayon icra Hakimiyyətinin başçısı Rafiq Quluyev Yeni Azərbaycan Partiyasının ölkəmizin hər bir uğurunda payı olduğunu bildirib. Büyük fəxr və qurur hissi ilə qeyd edib ki, məstəqiliyimizin yenidən bərpasından ötən dövrün çətin, eyni zamanda, şərəfli yolunda qazanılan nəliliyyətlərin müəllifləri müasir məstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Ulu Öndər Heydər Əliyev və Onun la-

yıqli davamçısı, son 20 ildən artıq dövrde Azərbaycanı ən yüksək zirvələrə ucaldan qalib Prezidentimiz cənab İlham Əliyevdir. Ümummilli Liderin ideyaları uğurlarımızın əsası, stimulverici qüvvəsidir. Müasir məstəqil Azərbaycanın uğurlarında Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin birinci müavini Mehriban xanım Əliyevanın xidmətləri böyükdür. Onun dövlətə, xalqa xidmət nümunəsi olan fəaliyyəti ölkəmizin hərtərəfli inkişafına yönələn layihələrin uğurla icra edilməsində özünün aydın ifadəsini tapır.

Rafiq Quluyev Yeni Azərbaycan Partiyasının keçidiyi şərəfli yoldan geniş behs edərək bildirib ki, YAP-in ilk gündən tutduğu yola, əqidəyə sadıqlıq nümayiş etdirməsi onun ümmümxalq partiyası kimi nüfuz qazanmasını şərtləndirir. Yeni Azərbaycan Partiyası öz sıralarında cəmiyyətdə böyük nüfuzu malik olan insanları birləşdirir, xalqın arzu və istəklərinin heyata keçirilməsinə öz töhfələrini verməyə səy göstərir. YAP, eyni zamanda, qələbələr partiyasıdır. Bu partiya ölkəmizdə keçirilən bütün seçki proseslərində qələbəsi ilə diqqətdədir. Bu, xalqın Heydər Əliyev ideyalarına sadıqlıyının, Onun siyasi kursunun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin uğurla həyata keçirdiyi siyasetə dəstəyinin nümayisidir. Cənab İlham Əliyev 7 fevral prezident seçkilərində Yeni Azərbaycan Partiyasının Prezidentliyə namizədi kimi inamlı qələbə qazandı və bununla da suverenliyi, ərazi bütövlüyü tam bərpa edilən Azərbaycanın həyatında yeni dövr başlıdı.

YAP Veteranlar Şurasının sədri, partiyanın idarə Heyetinin üzvü Arif Rəhimzadə bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyası ölkəmizin çətin vəziyyətində yaranıb. Həmin dövrde Azərbaycanın gələcəyini düşündən 91 nəfər ziyalı Ulu Öndər Heydər Əliyevə belə bir partiyanın yaradılması ilə bağlı müräciət etdi. Obyektiv səbəblərə görə Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransı 550 nümayəndənin iştirakı ilə 1992-ci il noyabrın 21-də Naxçıvanda keçirildi. Yeni Azərbaycan Partiyası

ümmümxalq partiyasıdır. Bu gün partiyamız Azərbaycanın həyatında mühüm rol oynayır. Təsadüfi deyil ki, hazırda partiya üzvlərinin sayı 800 minə yaxındır. Bu, xalqımızın Ulu Öndər Heydər Əliyev ideyalarına sadıqlıyının və Prezident İlham Əliyevin siyasetinin dəstəklənməsinin göstəricisidir. Yeni Azərbaycan Partiyası ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında fəal rol oynayır. Partiyamız ötən 32 ilə yaxın dövrdə çətin və şərəfli yol keçib. İndiyədək Azərbaycan tarixində YAP qədər güclü partiya olmayıb.

YAP idarə Heyetinin üzvü, Milli Məclisin deputati Mixail Zabelin çıxışında bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması tarixi zərurət idi. Bu, o dövr idi ki, Azərbaycan məstəqiliyini itirmək təhlükəsini yaşıyordı. Partiyanın yaranmasından təqribən 7 ay sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyev xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyətə qayıtdı. Bununla da Azərbaycanın həyatında yeni mərhələ başlıdı. Ulu Öndərin yaratdığı möhkəm təməl üzərində Azərbaycanı daha da gücləndirən, qüdrətləndirən cənab İlham Əliyev xalqa Zəfer sevincini yaşıtdı. YAP üzvü, Xətai Rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri, şəhid Rüfət Əsgərovun atası Mürvət Əsgərov bildirib ki, bu gün Azərbaycan uğurları ilə hər kəsi hərətləndirir. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin eseri olan müasir məstəqil Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə en yüksək zirvələri fəth edir. Bu gün tarixi Zəfərimizlə, ərazi bütövlüyüümüz və suverenliyimiz bərpası ilə qurur duyuruq. Bu qururu bizlər yaşatdığını görə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev, rəşadlı ordumuza minnətdarıq. Şəhidlərimizin ruhu qarşısında baş eyir, qazilərimizə şəfa dileyirik.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü, "91-lər"in üzvü Tahir Məmmədov Yeni Azərbaycan Partiyasının 1992-ci ilin 21 noyabr tarixində xalqın istəyi, zəmanın tələbi ilə yanadığını xüsusi vurgulayaraq onu da bildirib ki, "Yeni Azərbaycan uğrunda!" devizi ilə fealiyyətə başlayan partiya bu gün "Biz birlikdə güclüyük!" deyir. Tahir Məmmədov vurğulayıb ki, bu ilin mühüm hadisəsi olan 7 fevral prezident seçkilərində cənab İlham Əliyevin inamlı qələbəsi Heydər Əliyev siyasetinə etimadın, Yeni Azərbaycan Partiyasına inamın təqdimatıdır. Çıxışlardan sonra YAP Xətai rayon təşkilatının həyatında fəal iştiraklarına görə bir qrup üzvə Fəxri fərمانlar, partiyaya yeni daxil olanlara üzvlük vəsiqəsi təqdim olunub.

Şişmiş Bakı

Elçin Bayramlı

Bakı şəhərində vəziyyət getdikcə kritikləşir. Belə ki, artıq nə yollarda tixacların əlindən şəxsi maşınla harasa getmək olur, nə də ictimai nəqliyyatdan istifadə etmək. Hətta qeyri-pik saatlarda bələ avtobusa, metroya minmək olmur. Məhz bu səbəbdən bir çox vətəndaşlar avtomobil almağa məcbur olub.

Bir də görürsən bir ağıllı çıxbı insanları şəxsi avtomobil lərden istifadə etməməye çağırıb. Bəri başdan deyim ki, hazırkı vəziyyətdə bu çox gülünc çağırışdır. Necə yeni avtomobil lər istifadə etməyin? At minsinlər? Bəlkə, on kilometrlər lə yolu piyada gedib-gələk? Paytaxtda sərnişindəşəma sistemi bərabər haldadır. Şəxsi maşından imtina ediləcək şəhərdə gərək çoxsaylı nəqliyyat sistemləri olsun. Bakıda tramvay və trolleybus, həmçinin, elektriklər vaxtile ləğv edilib. Yerüstü sərnişindəşəmanın son nümayəndəsi olan avtobuslar isə yox kimi şeydir. BNA sanki qəsdən bu sahəni daha da bərabər hala saldı. Belə şəhərdə hər kəs özüne maşın almağa məcburdur.

Son aylarda isə Bakının sərnişindəşəma sisteminde problemlər daha da artıb. Avtobusların sayı azalıb, marşrutların intervalı çoxalıb. Metroda artıq acınacaqlı vəziyyət yaranır. İnsanlar saatlərlə küçələrde qalır. Həddən artıq six şəkildə vəqonlarda, avtobuslarda eziyyətə gedirlər.

Nəqliyyatla bağlı problem yalnız bu da deyil, tixaclar şəhəri iflic vəziyyətə salıb. Artıq şəhərkənarı ərazilərdə də tixaclar yaranır. Özü də təkcə işe gedib-gəlmək saatlarında deyil, adı vaxtlarda da. Bəzi ekspertlər upotik layihələr təklif edirlər. Məsələn, Bayıldan Əhməddi istiqamətə buxta üzərində körpü tikmək. Vaxtile belə təşəbbüsler oldu, hətta bir xarici şirkətlə danişq aparıldı, layihə smeta xərcləri hesablandı, məlum oldu ki, belə bir körpü sistemi 4-5 milyarda başa gələcək. Bu qədər vəsaitə bir şəhər salmaq olar. Bakını normal vəziyyətə getirmək üçün şəhərdə son onilliklərdə tikilən bir çox binalar, obyektlər sökülməlidir. Mərkəzi hissələrdə tikinti tam dayandırılmalıdır, mərkəzin yükü azaldılmalıdır.

Bakı dünyada yerüstü sərnişindəşəma yalnız avtobusların qaldığı yeganə paytaxt şəhəridir. Vaxtile qəsdən mehv edilmiş nəqliyyat sistemləri- tramvay, trolleybus və elektrik qatarları- bərpa edilməlidir. Dənizdə kater taksilərin hərəkəti təşkil olunmalıdır. Metro stansiyalarının sayı sürətə artırılmalıdır.

Bundan başq digər yardımçı tədbirlər də görüle bilər. Bakıda iş saatlarının dəyişdirilməsinə ehtiyac var. Bəzi dövlət idarələri və təhsil müəssisələri fərqli saatlarda işe başlasa və bitirsə, yüksək bərabər paylanar və eyni saatlarda bu qədər gərginlik olmaz.

Bu kimi tədbirlər vəziyyəti müvəqqəti və kiçik səviyyədə həll edə bilər. Çünkü problem fundamentaldır. Müvəqqəti tədbirlər problemi aradan qaldırırmır. Problemin həlli fundamental yanaşılmalı, kompleks şəkildə həll edilməlidir.

Əhalinin Bakıya cəmləşməməsi, əksinə paytaxta toplaşmış region əhalinin bölgələrə qayıtməsi üçün sosial-iqtisadi tədbirlər görülməlidir. Digər şəhərlərdə fabrik və zavodlar tikilməli, bərə sırı iri müəssisələr, bəzi dövlət və bütün özəl ali məktəblər başqa şəhərlərə köçürülməlidir.

Hazırda Bakıda hərəkət kollaps vəziyyətindədir. Paytaxtımız artıq yaşılmaz hala gəlib və normaldan artıq işsizdilmiş şara bənzəyir. Şəhər artıq bu yükü götürə bilmir. Nəinki nəqliyyat sistemi, kommunal infrastruktur belə çatdırır. Bu normal urbanizasiya deyil, ölkə əhalisinin biristiqamətli daxili miqrasiyasıdır. İlk növbədə bu axının dayandırılması üçün optimal tədbirlər görülməli, daha sonra əhalinin Bakıda regionlara qayıtması üçün proqramlar həyata keçirilməlidir. Xüsusən də Qarabağ zonasına yaxın bir neçə ilde yarım milyon əhalinin köçürülməsi imkanı var. Bu məsələnin Milli Məclisde geniş müzakiresine və müvafiq qərarların qəbuluna böyük ehtiyac var. Bu biabırçılığa son qoyulmalıdır.

Ermənistanın Azərbaycana qarşı beynəlxalq təzyiq kampaniyası bu dəfə də fiaskoya baxa çatdı. Daha dəqiq desək, İrəvanın Bakıya tərəf oynadığı oyunları nəticəsiz qalıb. Belə ki, artıq Qərb siyasi dairələri də müxtəlif manevirlərin uğursuz olacağını anlamaqdadır. Bu reallıq isə özünü Münxen Təhlükəsizlik Konfransında daha çox göstərməyə başlatdı.

Ermənistanın təxribatı Münxen Konfransına hesablanmışdı, amma...

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan isə konfransdan əvvəl var gücü ilə çalışırkı ki, Azərbaycanın nümayəndə heyeti Qərb siyasiləri tərəfdən boykot edilsin, qəbullar, görüşlər baş tutmasın və s. Lakin bir sırada dövlət rəsmilərinin məhz onların öz xahiş və təşəbbüsleri ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüşmək istəkləri Ermənistanı pəjmürdə etdi, mat veziyətində qoydu. Halbuki Ermənistanın bir müddət əvvəl Azərbaycanla şartlı sərhəddə, Zəngilan istiqamətində həyata keçirdiyi təxribatlar da məhz bunun üçün törədilmişdi. Ancaq göründüyü kimi, ister təxribatın, istətsə də Münxenle bağlı planlarının nəticəsi Ermənistan üçün gözlənilməz zərbə oldu. Ümumiyyətlə, Prezident İlham Əliyevin siyasi-diplomatik gedışları, həmçinin faktiki liderlik keyfiyyətləri, eslinde, beynəlxalq siyasi arenada gülüş obyektiinə çevrilmiş Paşinyanı, sözün əsl mənasında, dalana söykədi.

Qərb Bakıya qarşı demarşa cürət etmədi

Və ya İrəvanın qərbli havadarlarından olan gözləntisi özünü doğrultmadı

Qərb siyasiləri İlham Əliyevlə görüşmək üçün növbəyə düzülmüşdülər

Bəli, məhz Münxende siyasi liderlər və rəsmilər Azərbaycan Prezidenti ilə görüşmək üçün növbəyə düzülmüşdülər və bu fakt Qərbə Azərbaycana marağın nə qədər böyük olduğunu bir daha göstərmiş oldu. Qərb

anladı ki, Ermənistana görə öz maraqlarını qurban vermək nəticəsizlikdir, eləcə də Azərbaycanla əməkdaşlıq onun üçün daha vacibdir. Yeri gəlmışkən, Almanyanın kansleri Şoltsun təşəbbüsü ilə keçirilən görüşdə Makronun ortaçıda görünməməsi də sözügedən reallığı eks etdirir. Bu, həm də o deməkdir ki, Fransa da nə qədər uzağa getdiyinin fərqinə varıb. Parisin də anti-Azərbaycan demarşından kənara çıxacağı isə necə deyərlər, zaman məsəlesi idir.

Ermənistanın Fransa başda olmaqla Qərbən gözləntisi özünü doğrultmadı

Makron hökuməti dərk edir ki, Cənubi Qafqazda olan siyasi riçaqlar onların elində deyil və regionun taleyi heç vaxt Ermənistən istəkləri ilə həll oluna bilmez! Onu da xatırlaşır ki, Almaniya kanseri Olaf Şoltsun vəsitiçiliyi ilə liderlər arasında keçirilən görüşdə şifahı razılaşmalarla bitib və bu görüşün nəticəsi də Bakının şərtlərinə əsaslanır.

Beləliklə, Ermənistən Fransa başda olmaqla Qərbən gözləntisi özünü doğrultmadı. Şolts İlham Əliyevi Münxenə dəvət edəndə artıq neyin-necə olacağı, Bakının üstünlüyü özünü təsdiqləmişdi. Artıq İrəvan da anlayır ki, beynəlxalq təzyiqlərə Azərbaycanı yoluñdan döndəmek əsla və heç vaxt mümkün olmayacaq. Əslində, Konfransda təzyiq də olmadı, baş verənlər isə, sadəcə, Ermənistən yaratdığı siyasi hallüsinasıya və yaxud illüziya idi. Qərb Bakıya qarşı demarşa cürət etmədi.

Afət Tahirqızı

“Böyük Qayıdış” programı 202-ci ilin noyabrında “Böyük Qayıdış” programı qəbul edilib. Program əsasında bütün dövlət, həkimiyət strukturları qarşısında vəzifələr qoyulub. Hazırda ölkəminin tarixində bu çoxeslik zaman ölçüsündə ilk genişmiqyaslı hadisədir ki, azərbaycanlılar öz doğma torpaqlarına qayidirlar. Bu bir dövlətin iradesi, qərarı, planlı strategiyası, həyata keçirdiyi infrastruktur layihələri çərçivəsində gerçəkləşir. Yəni bu yaxın şərqi və digər ərazilərdə olan hadisələrin eynisi deyil. Bu eyni zamanda son 100 illik tarixdə bir çox millətlərin həyatında görünməmiş addımdır, misilsiz hadisədir. Bu barədə SİA-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputati Zahid Oruc deyib.

Onun sözlərinə görə, təmsil etdiyi Sosial Tədqiqatlar Mərkəzi “Böyük Qayıdış”ın əhatə etdiyi insanların rəylərini soruşub: “Onların əksəriyyəti doğma torpaqlara qayıdışa hazır olduqlarını bəyan edirlər. Təbii ki, amma bu müxtəlif şəraitlər istəyi ilə özünü göstərir. Yaşlı nəsil deyir ki, qeyd-şərt-siz öz torpağına qayidacaq. İlkinci qrup ayrı, üçüncü isə tamam fərqli yanaşma nümayiş etdirir. Başa düşürəm ki, məcburi köçkünlərin də ailələri, sonra qazandıqları qohumları Bakı və digər məskunlaşdıqları ərazilər üzrədir. Onların iş yerlərini bir anda itirək harasa qaytarmaq düzgün deyil. Çünkü ümumiyyətlə “Böyük Qayıdış” könüllülük əsasında gerçəkləşir. Bu mühüm prinsip BMT-nin 6 müdədəsindən biridir. Qeyd etdiyimiz tədqiqatı aparan zaman bir göründü ki, dünyada buna oxşar nümunə yoxdur. Öz torpaqlarına 30-40 il sonra sistemli dövlət qərarları çərçivəsində xalq nümunəsi yoxdur. Bu baxımdan 21-ci əsrə tek millətkən”.

Deputat bildirib ki, artıq 5400

“Böyük Qayıdış” həm də milli tarixi köklərə dönüş deməkdir

nəfər şəxs Şuşa daxil olmaqla Laçın, Füzuli, Kəlbəcər və digər ərazilərə qayidıblar: “Amma dövlət tərəfindən qarşıya qoyulan məqsəd Prezident İlham Əliyevin də bəyan etdiyi kimi 2026-ci ilin sonuna qədər bu sayın 140 minə qədər olmasına. Bu isə o deməkdir ki, hə-

Böyük Qayıdış

min köçkünlərin mühüm bir hissəsinin qaytarılması deməkdir. Bu da özlüyündə dövlətin strateji xəttini sübut edir. Bu da o deməkdir ki, biz Qarabağın işğalı dövründə 300 min yerini iş yerini itirmişdik. İndi isə əhalimiz 3 milyondan çox artıb. Şükürələr olsun ki, demokratik cəhətdən böyük inkişaf yolu keçmişik. Belə olan şəraitdə xüsusiələ də minaların təmizlənməsi sürətlənməsi üzərində tədbirlər

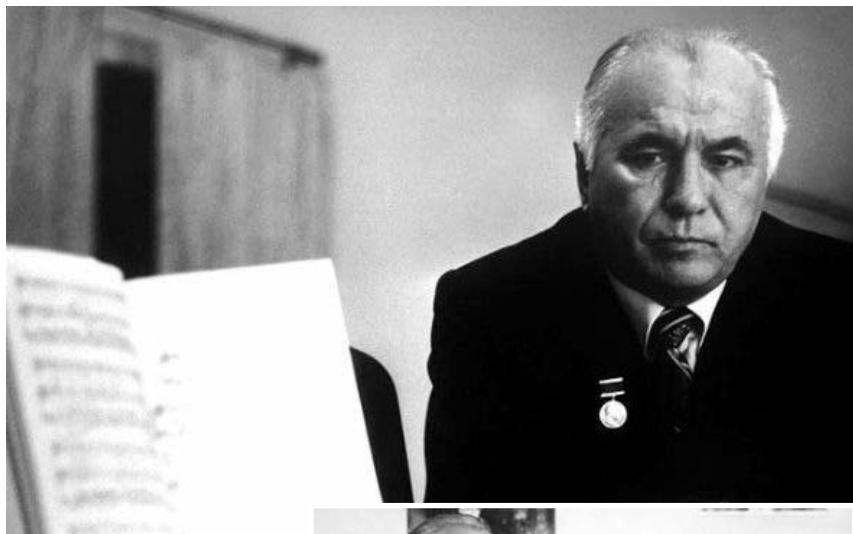
gerçekləşdirilməlidir. Bu müddət ərzində o ərazilərin təcavüzə uğraması, torpağın zəhərlənməsi bir yana verilən mina xəritələrinin də böyük hissəsinin saxta olduğu üzə çıxıb. Nə qədər insanımız da həyatını itirib yaxud da zərər çəkib. Hesab edirik ki, “Böyük Qayıdış” yalnız insanların azad edilmiş torpaqlara insanların köçürülməsi deyil. Bu Qarabağ və etraf ərazilərin ölkənin iqtisadi-sosial həyatına qaytarılmasıdır. Oradan iqtisadiyyat, kənd təsərrüfatı üçün böyük addımlar atılacaq. Biri var məcburi köçkünlər üçün Qobu qəsəbəsində evlər verilsin, burada iqtisadi gəlir mənasında geri qayış yoxdur. Amma azad edilmiş torpaqlara qoyulan hər bir manat geri dönmə edəcəkdir. Bu Qarabağın inkişafı üçün də böyük yollar açacaqdır. Ona görə də Gədəbəyin ucqar kəndlərində Naxçıvana qədər hansı ərazilərimizdə insanlarımız sosial səbəblərdən öz evlərini tərk edib Bakıya və digər ərazilərə daxili miqrasiya edirərsə biz çalışmalıyıq ki, onların qayışına nail olaq. Bu qayış həm milli tarixi köklərə dönüş deməkdir”.

Z.Oruc sonda qeyd edib ki, Qarabağ futbol klubunun misilsiz qələbəsində o futbol meydançasında olub: “O soyuq hava şəraitində ruh yüksəkliyi yaşandırdı. Hami bir-birini bağrına basıldı. Sanki 8 noyabr zəfərinin eynisi yaşandırdı. Tək fərqli o idi ki, o qəlebəni döyüş meydanında bu dəfə isə yaşıllı sahədə qazandıq. Qurban Qurbanov bildirdi ki, mübarizə əzmini Ali Baş Komandanın öyrənib. Bu elə dönüş üçün də gözəl şüardır. Qarabağa qayış milletimizin tarixi üçün çoxeslik köçkünlüye son qoyulması, məhrumiyyətlərin durdurulması deməkdir”.

Rəşid Qarayev

Şuşa məktəbinin böyük bəstəkarı

Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı əsasında Süleyman Ələsgərovun 100 illik yubileyi qeyd olunacaq

Azərbaycan milli mədəniyyətinin inkişafı dövlət mədəniyyət siyasetinin əsasında dayanan prioritet məsələrdəndir. Belə ki, mədəni və tarixi irlərin mühafizə olunması, yaradıcılığın dəsteklənməsi, kadrlar hazırlığı və gənc istedadlarının dəsteklənməsi, milli sənətin inkişafı və s. diqqətə saxlanılır. Eyni zamanda, cəmiyyətin məlumatlaşmasına yönəldilən və bununla da onun demokratikləşməsinə, dünya birliyinə integrasiya edilməsinə rəvac verən mədəniyyət ocaqlarının köklü şəkildə modernləşdirilməsi və yenidən qurulması istiqamətində ardıcıl tədbirlər görülür. Əlbəttə ki, mədəniyyət və incəsənetin inkişafını stimullaşdırmaq dövlət siyasetində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Müasir həyatımızda yaradıcı simaların, mədəniyyət və incəsənetimizin görkəmli nümayəndələrinin fəxri ad və mükafatlara layiq görülməsi də təqdirliyidir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamları ile Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənetinə töhfələr vermiş sənətkarların yubiley tədbirlərinin keçirilməsi də bu sahəyə ayırlan diqqətin təzahürüdür.

HƏR BƏSTƏSİNDE BİR ÖMÜR

Bir ömrün məktəbini zəngin edən, ona naxış salan sənətə olan ilahi sevgi, əməllər, istedad, bacarıq və zəhmetdir. Bu ömür paylandıqca insanın əfsanəyə çevrilən nurlu əməlləri dünəyaya işq saçır, onu rövənləndirir. Bir tarix yazan ömürdə neçə-neçə illərin izləri var. Görkəmli Azərbaycan bəstəkarı, tanınmış dirijor və pedaqoq, respublika Dövlət mükafatı laureati, Xalq artisti Süleyman Əyyub oğlu Ələsgərov kimi. Yaşadığı ömür yolunun izləri yaradıcılığına həkk olunub. Hər bəstəsində bir ömür canlanır.

Azərbaycanın əzəli və əbədi torpağı Qarabağ yetirdiyi qəhrəmanlarına, eləcə də mənəviyyat tarixində misilsiz xidmətlər göstərmiş alımlarına, mədə-

Komediya Teatrının baş dirijoru, müsələ Müdiri (1944-1948), Kinematoqrafiya komitəsinin kinoteatr orkestrinin bədii rəhbəri (1949-1951), M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası mahnı və rəqs ansamblının bədii rəhbəri (1951-1952), Asef Zeynalli adına Bakı Musiqi Texnikumunun direktoru (1952-1954), Respublika Mədəniyyət Nazirliyinin incəsənet işləri idarəsinin reisi (1954-1956), Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya Teatrının direktoru və baş dirijoru (1960-1971), Ü.Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında xalq musiqisi, xalq çalğı alətləri kafedrasının müdürü, professoru (1971-1998) olmuşdur.

MUSIQİ MƏDƏNİYYƏTİ TARİXİNƏ MÜHÜM SƏHİFƏLƏR YAZMİŞ SƏNƏTKAR

Süleyman Ələsgərov milli - mədəni ənənələr zəminində yüksəllerək Azərbaycan musiqi mədəniiyyəti tarixinə mühüm səhifələr yazılmış sənətkarlardandır. Onun janrı əlvənliliyi və forma aydınlığı ilə seçilən zəngin yaradıcılığı öz mənbəyini xalq musiqisi xəzinəsindən almışdır. Operetta, opera, simfonik muğam və poemaları, süita, kanta, kamera-vokal və instrumental əsərləri, xüsusən də sözə melodiyanın ahəngdar vəhdətində ərsəyə gətirdiyi və ifaçıların repertuarında geniş yarutan mahnı və romansları bəstəkara musiqisevərlərin böyük rəğbətini qazandırılmışdır.

Onun yaradıcılığında operetta janrı əsas yer tutur. "Məhəbbət gülü" (1945), "Ulduz" (1948), "Özümüz bilərik" (1962), "Olmadı elə, oldu belə" (1964), "Milyonçunun dilənci oğlu" (1966), "Haradasan ay subayı" (1968), "Sevindik qız axtarır" (1970), "Həmisəxanım" (1971), "Subayalar dan görəsiz", "Gurultulu məhəbbət" operettaları Azərbaycan Musiqili Komediya Teatrının səhnəsində bu gün də oynanılır. Onun "Bahadır və Sonna", "Solğun çıçəklər" operaları, bir neçə kantatası: "Böyük Oktjabra salam" (1947), "Vətən, eşq olsun" (1960), "Bahar tərənləri", "Bir bayraq altında" (1970), "Gənclik" və "Vətən" simfoniyaları, "Bayati-Şiraz" simfonik muğamı, "Çingiz İldırım" vokal simfonik poeması (1974), "Həzi Aslanovun xatirəsi" simfonik poema və süitaları, 3 tar konserti, 200-ə qədər mahnı və romansları (22 sözsüz mahnı), "Tarantella", "Rəqs-tokkata", "Rondo", "Aşıqvarı", Qanun aləti üçün yazdığı "Poema" ("Rapsodiya") və digər əsərləri Azərbaycan musiqisinin inclərindəndir.

Süleyman Ələsgərovun 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi Süleyman Ələsgərovun 100 illik yubileyi ilə bağlı tədbirlər planı hazırlanıb həyata keçirəcək.

ZƏNGİN VƏ ÇOXŞAXƏLİ YARADICILIQ

Cismən aramızda olmasa da, rühen qətblərdə sənət tariximizdə yaşayış sənətkarın tərcüməyi - halında qeyd olunduğu kimi, Süleyman Ələsgərov 22 fevral 1924-cü ildə Şuşada doğulub. 1943-1948-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında oxuyub. Azərbaycan musiqi sənətinin inkişafı namənə yaradıcılıq səlahiyyəti geniş və çoxşaxəli olmuşdur. Respublika Radio Verilişləri Komitəsində xalq çalğı aletleri orkestrinin dirijoru (1943), Azərbaycan Dövlət Musiqili

dirijoru, müsələ Müdiri (1944-1948), Kinematoqrafiya komitəsinin kinoteatr orkestrinin bədii rəhbəri (1949-1951), M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası mahnı və rəqs ansamblının bədii rəhbəri (1951-1952), Asef Zeynalli adına Bakı Musiqi Texnikumunun direktoru (1952-1954), Respublika Mədəniyyət Nazirliyinin incəsənet işləri idarəsinin reisi (1954-1956), Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında xalq musiqisi, xalq çalğı alətləri kafedrasının müdürü, professoru (1971-1998) olmuşdur.

Zümrüd BAYRAMOVA

"Ölkəmizə beynəlxalq aləmdə olan hörmət günbegün artır"

MÜNASİBƏT

"BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının

Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 bu il ölkəmizdə keçiriləcək". Bu sözələri SIA-ya açıqlamasında deputat Cavid Osmanov deyib. O bildirib ki, beynəlxalq konfransın ölkəmizdə keçirilməsinə dair qərar qəbul olunub: "Bu, ölkəmiz üçün növbəti böyük uğurdur. COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi qərarının verilməsi Azərbaycana olan böyük etimadın göstəricisidir.

BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi ilə əlaqədar müşavirədə Prezident cənab İlham Əliyev vurğuladı ki, sözügedən nüfuzlu, global xarakterli tədbirin mehz Bakıda keçirilməsinə dair qərarı bütün dünya ölkələri qəbul etmişdir və beləliklə, Azərbaycana növbəti dəfə böyük etimad və böyük hörmət göstərilmişdir. Azərbaycanda davamlı olaraq nüfuzlu beynəlxalq tədbirlər keçirilir. Ölkəmiz buna layiqdir və aparılan siyaset nəticəsində dünya miqyasında çox güclü mövqelərə sahib olub. Ölkəmizə beynəlxalq aləmdə olan hörmət günbegün artır. Artan beynəlxalq hörməti ölkəmiz Prezident cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi düşünülmüş uğurlu siyaset nəticəsində qazanıb. Ölkə başçısının həyata keçirdiyi müstəqil siyaset, principial mövqə, beynəlxalq hüquqa bağlılıq, sədaqət və eyni zamanda, ölkə ərazisində suverenliyin bərpə edilməsi Azərbaycana olan hörməti daha da artırdı".

"BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un gələn il ölkəmizdə keçirilməsinin çox böyük siyasi əhəmiyyətə malikdir. Müşavirədə Prezident cənab İlham Əliyev bildirdi ki, bu hadisənin önemi ondadır ki, bu qərar antiterror tədbirlərində iki ay yarımla qəbul olunmuşdur və beləliklə, bir daha bütün dünya ictimaiyyəti Azərbaycana öz dəstəyini ifadə etmişdir. Bakıda COP29 konfransının keçirilməsi beynəlxalq aləmin hər bir üzvünün razılığı ilə mümkün olmuşdur. Bu isə beynəlxalq ictimaiyyətin yekdil mövqeyi deməkdir.

BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un gələn il ölkəmizdə keçirilməsinin çox böyük siyasi əhəmiyyətə malikdir. Müşavirədə Prezident cənab İlham Əliyev vurğuladı ki, bu hadisənin önemi ondadır ki, bu qərar antiterror tədbirlərində iki ay yarımla qəbul olunmuşdur və beləliklə, bir daha bütün dünya ictimaiyyəti Azərbaycana öz dəstəyini ifadə etmişdir. Bakıda COP29 konfransının keçirilməsi beynəlxalq aləmin hər bir üzvünün razılığı ilə mümkün olmuşdur. Bu isə beynəlxalq ictimaiyyətin yekdil mövqeyi deməkdir.

BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un gələn il ölkəmizdə keçirilməsi ilə əlaqədar keçirilən müşavirədə Prezident cənab İlham Əliyev antiterror tədbirlərindən sonra bəzi Qərb ölkələrinin Azərbaycana əsəssiz ittihamlar irəli sürməsinə də diqqət çəkdi. Ölkə başçısı bildirdi ki, bizə qarşı irəli sürülmüş bu ittihamların heç bir əsası yoxdur. Çünkü Azərbaycan öz suveren ərazisində separatlılıq qarşı, işğalçılar qarşı antiterror tədbirləri keçirək beynəlxalq hüququn alılılığını özü bir daha təmin etmişdir və eyni zamanda, bütün humanitar normalara riayət edərək öz suverenliyini bərpə etmişdir. Ölkə başçısı onu da qeyd etdi ki, bəzi Qərb ölkələri, onların arasında enənəvi olaraq Fransa da Azərbaycanın qələbəsi ilə barışmaq fikrində deyil. Halbuki artıq beynəlxalq birlik də görür ki, hətta Ermenistan bu väziyyətlə barışib və COP29 konfransının keçirilməsi bunu bir daha göstərir. Fransanın bu mövqeyi beynəlxalq riyakarlıqdır və bu ölkədə bəzi siyasi liderlər ermənilərdən daha çox erməni olmağa çalışırlar.

Prezident cənab İlham Əliyev müşavirədə onu da bəyan etdi ki, bütün bunlar "ikili standartlar" siyasetinin təzahürüdür və bəzi hallarda beynəlxalq aləm, beynəlxalq birlik anlayışı Qərbədə təhrif edilir. Unutmamaq lazımdır ki, beynəlxalq birlik 30-40 ölkə deyil. Beynəlxalq birlik dönya ölkələridir və bu ölkələr yekdilliklə Azərbaycana öz böyük dəstəyini göstərmişdir" - deyə o, sözlerinə əlavə edib.

Söylü Ağazadə

"Xocalı faciəsi və həşiliyin ən bariz nümunələrindəndir"

Ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı tördidiyi Xocalı soyqırımından 32 il ötür. Lakin illər ötdükce bu dəhşətli hadisə hər birimizin yaddasına ebedi hekk olunur. Öz miqyasına görə tarixdə analoqu olmayan Xocalı soyqırımını törməkdə erməni şovinistləri qəddarlıqla heç de faşistlərdən geri qalmadıqlarını bir daha təsdiqlədilər. Həmin gün ermə-

ni silahlı birləşmələri faşistlərdən də qəddar olduqlarını açıq şəkildə dünyaya nümayiş etdirdilər". Bu sözleri SİA-ya açıqlamasında Milli Meclisin deputati Ceyhun Məmmədov deyib. O xatırladı ki, 1992-ci ilin fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistən silahlı qüvvələri keçmiş sovet ordusunun Xankəndi şəhərində yerləşən 366-ci motoatıcı alayının şəxsi heyətinin iştirakı ilə Xocalıya hücum edərək azərbaycanlılara qarşı soyqırımı aktını tördədilər: "Bütün beynəlxalq hüquq normalarına zidd olan bu hərəkət nəticəsində dinc sakinlərə amansızcasına divan tutuldu, şəhər darmadağın edildi. 613 soydaşımız qətlə yetirildi, onların cansız bədnələri üzərində təhqirəcili hərəkətlərə yol verildi. Eyni zamanda, bir neçə ailə tamamile məhv edildi, yuzlərlə dinc sakin ağır yaralandı, minlərlə insan girov götürüldü. Azərbaycan xalqı bu insanlıq cinayətini heç zaman unutmayacaq.

Xocalı faciəsi əsl siyasi və hüquqiyyətini Ulu Önder Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdırından sonra aldı. 1994-cü ildə Ulu Önder Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan parlamenti 26 fevralı Xocalı Soyqırımı Günü kimi qəbul etdi. O dövrən başlayaraq dünya azərbaycanlıları soyqırımın bütün dünyada tanıtılması istiqamətində feallığa çağırıldı. Dünya bu acı həqiqəti bilməli və insanlığa qarşı töredilən bu fakt öz hüquqiyyətini almalıdır.

Xocalı şəhərində töredilmiş cinayətlərin xarakteri və miqyası bu soyqırım aktının BMT Baş Məclisinin 1948-ci il 9 dekabr tarixli 260 (III) sayılı qətnaməsi ilə qəbul edilmiş "Soyqırım cinayətinin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında" Konvensiyada ifade olunmuş definisiyaya tam uyğun geldiğini sübut edir. Qabaqcada planlaşdırılmış kütłəvi və amansız qırğıın aktı həmin ərazidə yaşayan insanları məhz milli məsələbi-

məhkəm oldu. Xocalı şəhidlərinin qanı yerde qalmadı. 44 günlük müharibədə misilsiz igitlik nümunələri göstərən qəhrəman ordumuz Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə Xocalı faciəsi qurbanlarının da qisasını aldı, şəhidlərimizin qanı yerde qalmadı.

Əgər onlar yəne eyni əməlləri töratməyə cəhd etsələr, yəne də Azərbaycanın sərt yumruğu ilə qarşılaşacaqlar. Onu da qeyd edək ki, Ermənistən bu kimi əməllərlə Azərbaycan xalqının gözünü qorxutmağa, onun döyüş əzmini qırmağa çalışırı. Ancaq əksinə oldu. Azərbaycan xalqı bu cinayətləri, eləcə də torpaqlarının işgal altında qalması ilə barışmayacaqını döyüş meydanında sübut etdi, ermənilərin Xocalıda törediklərinin qisasını aldı, şanlı tarix yazdı.

Bu gün "Xocalıya ədalət!" dünyani gəzir, beynəlxalq kürsülərdən insanları haqsızlığı, zülümə və zülmkarlığa, terrorçuluğa qarşı mübarizəyə çağırır. Məqsəd Xocalı faciəsinin əsl mahiyyətini, cinayətkarları və onların havadarlarını dünyaya bəyan etmək, ikili standart mövqeyində dəyərli, bəzi beynəlxalq təşkilatları haqqının səsinə səs verməyə çağırmaqdır. Həmçinin beynəlxalq qurumlar bu faciə ilə əlaqədar və eləcə də insan hüquqları və azadlıqları haqqında qəbul edilmiş qərarlarına, müraziyyətlərinə hörmətlə yanaşmağa çağırmaq, həm beynəlxalq hüquq normalarını çərçivəsində, həm də əxlaqlı, saf siyasi yanaşma yolu ilə Xocalı faciəsinə hüquqi və siyasi qiymət vermək istəyidir.

"Xocalıya Ədalət" kampaniyasının təşəbbüskarı və müəllifi Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevadır. "Xocalıya ədalət" beynəlxalq mədəniyyət və əməkdaşlıq kampaniyasına Leyla xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2008-ci ilə start verilmişdir. Kampaniya bir çox ölkələrdə səmərəli şəkildə fealiyyət göstərir. 100 minlərlə şəxs və 115 təşkilat kampaniyanın fealiyyətini dəstəkləyir. Sosial şəbəkələrdə təşviqat, sərgilər, toplantılar, məsabiqələr, konfranslar, seminarlar və digər tədbirlər kampaniyanın məqsədlərinə çatmaq üçün istifadə olunan səmərəli vasitələri təşkil edir. Faciənin mənəvi və siyasi-hüquqi tanınmasına yönəlmüş bu kampaniya dünyanın bir çox ölkələrində uğurla həyata keçirilir. Bu kampaniyanın nəticəsi olaraq İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ermənilərin Xocalıda töredidiyi menfur əməlləri "insanlığa qarşı kütłəvi cinayət" kimi tanışdır və üzv dövlətləri bu faciəyə lazımi siyasi-hüquqi qiymət verməyə çağırır.

"Hər il Xocalı soyqırımının ildönümü ilə əlaqədar minlərlə insanın iştirakı ilə "Ana harayı" abidəsi önünde anım mərasimi keçirilir. Azərbaycan xalqı bu cinayəti heç zaman unutmayacaq. Bu faciənin qurbanı olmuş günahsız insanları dərin hörmət və ehtiramla yad edir, Allahdan sonsuz rəhmət dileyirik", - deyə o əlavə edib.

Leman Sərraf

Kənddə nə var axı?.. Şəhərdə nə var axı?...

MƏTANƏT

"Əshi nə qədər mal-qara saxlamaq olar? Nə qədər heyvan saşmaq olar, südü pendirə, şora, qaymaqa, qatığa çevirmək olar? Nə qədər torpaqla əlləşmək olar? Nə qədər ağaçın altının meyvesini yiğmaq olar? Nə qədər qoz, badam, findiq çırpmaq, yiğmaq, qabıqdan çıxarmaq, sərmək, qurutmaq, kiselərə doldurmaq, bazaara aparmaq, satmaq olar? Nə qədər toyuğun dəlinca düşüb oradan bura, buradan ora qovmaq olar? Belə də iş olar, düşmüşük, axı bitdik, tükcəndik".

Hə, bu tükənənlər, - bu dünyada heç bir gün görmədik. Gedək Bakıda gün görək, - deyib gelirlər Bakıya.

Bakıda da gün görmələri bu olub ki, şəhər mərkəzində kilometrlərlə ərnarda, haradasa 2-3 saatlıq məsafədə şəraitsiz evlərdə kirayədə yaşamalı olublar, hansı ki, kənddə xan sarayı kimi evlərinə qifil asıb gəliblər. İşləri də beledir ki, yaşadıqları ərazidən yene də kilometrlərlə uzaqda olan bir işdir. Günlərinin yarısı yollarda keçir, əllərinə də rayonda aylıq qazanclarının dördə biri gelir, ya gəlmir.

Bu da Bakı. Arzuların, isteklərin Bakısı. Sən evini-eşiyini qoy, gəl, burada nə evin-eşiyin, nə düzəməlli bir işin olsun. Rayonlarda o gözəllikdə ev-eşiyin boş qalsın, o qədər qazancın elindən çıxınsın. Gəl, burada səhərin sübhündən qalx ayağa ki, işə çatasan. Kənddə nə var axı? Buyur, şəhərdə yaşa ki, kəndin qədrini biləsen.

Bəs şəhərdə nə var? Qulaq as, gör nə var...

Məsələn, işdən, dərsdən yorğun-arğın çıxmışan, deyirsən bir az hava alım, elə yaxınlıqdakı dayanaqdan marşrut avtobusla üz tutum eve. Dayanacağā çatırsan, baxıb görürsən ki, İlahi, bütün şəhər buradadır ki... Avtobuslar dayanır, insanlar özlərini bir təhər ki, ona yetirir, qapılar bağlanır, yola düşür. Məcburən ikincini gözəlməli olursan. Gözlə ki, gözələyəsən, ay gəldi ay... Yaxşı, bir xeyli vaxtdan sonra yene də gözəldiyin o nömrəni avtobusun üzərində görəndə sevincdən az qalır ürəyin partlasın ki, şükrə Allah, gəldi. Gedirəm.

Bu dəfə fərasətin varsa, gedəcəksən, yoxsa, ta özündən küs. Bu qalır sənin terpənişine. Özünü bir təhər irəliyə ata bildinsə, ayağını avtobusun piləkəninə qoya bildinsə, deməli, getdin. İçəridə səni əzib suyunu çıxarsalar da, uzun yolu iki yox, bir ayağının üzərində durmalı olsan da, getdin. Yerə enəndə axşamın küləyi səni nə güne salacaq, onu da ki, Allahdan başqa heç kim bilmir. Sabah qalxıb işə gedə biləcəksənmi, bunu da Allahdan başqa heç kim bilə bilməz.

Yaxşı, bu yerin üstü, vəziyyəti bildik. Yerin altına enənlərdən danişaq bir az da. Metrodəsan, dayanmışan ki, qatar gələr, səni aparar evine. Gəlir, niyə gəlməsin ki, gəlməyinə gəlir. Sənə o qatarda yer varmı, bax, məsələ budur. Nə qədər edirsin, qatara minə bilmirsən. Qatar gedir, sən qalırsan. Deyirsən eşi, ikinci gəlsin, nə etməli, bu şəhər belədir də. İkinci gəlir, bu dəfə özünü qabağa verirsin ki, yox ey, mən səhərdən burada dayanmışam, birinci özüm minəcəyəm. Çok təəssüf. Qatardan düşənlər sənə elə bir tekan verirlər ki, üç metr kənarə çəkiləmli olursan. Bir də baxıb görürsən ki, bu qatar da sənsiz getdi.

Əlac nədir, gözəlməlisən. Telefonun da susmur. Evdə səndən nigaran olanlar zəngdir ki, vururlar. Sən də deyirsin ki, vallah, metrodayam.

"İnşallah üçüncü qatarla gedərəm", - deyib başlayırsan gözəlməyə. Başqa əlac yoxdur ki, gözəlmədən savayı. Gözlə, amma demə ki, bu dəfə gedəcəyəm tə. Dayanmadan-durmadan, inşallah, ya qismət de ki, bəlkə getmək sənə de nəsib ola.

Hə, indi siz deyin, kənddə nə var axı? Mən də deyim ki, şəhərdə nə var axı? Bir ağsaqqal da geləsin, desin görək siz düz deyirsiniz, yoxsa mən?..

Qeyri-neft sektorunun əsas sahələrindən sayılan kənd təsərrüfatının inkişafı, daha da inkişaf etdirilməsi bu gün dövlətimizin diqqət mərkəzindədir. Ərzaq təhlükəsizliyi məsələsinin qlobal miqyasda mühüm və aktual mövzulardan birine çevrildiyi zamanda ölkəmizdə həyata keçirilən uğurlu aqrar siyaset bu sahədə əsaslı nailiyətlərin əldə olunmasını şərtləndirir.

İstər ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, istər ekoloji təmiz məhsulların yetişdirilməsi, istərsə de məşğulluq səviyyəsinin artırılması və bununla da rifah halının daha da yaxşılaşdırılması məqsədi ilə dövlətimiz tərefindən kənd təsərrüfatının inkişafı üçün fermerlərə göstərilən dəstək, verilən subsiyalar fermerlərin, sahibkarların bu sahəye marağını daha da artırır və məhz dövlətin qayğısı, diqqəti sayesində əkin işləri ildən-ile daha yüksək səviyyədə aparılır və əkin sahələri də genişləndirilir. Bütün bunlar isə, təbii ki, yüksək məhsuldarlıq üçün əsaslı zəmin yaradılması deməkdir.

Uğurlu aqrar siyaset yüksək nailiyətlərin əldə olunmasını şərtləndirir

Ərzaq təhlükəsizliyinin təminatı üçün aqrar elmin qarşısında duran əsas məsələ əkin sahələrindən daha yüksək keyfiyyətli, daha çox məhsul almaqdan ibarətdir və bunun üçün də ilk növbədə əkin sahələrinə qulluq işlərinin vaxtında və keyfiyyətli yeri-nə yetirilməsi əsas və həllədici amillərdən-dir. Eyni zamanda, yüksək məhsuldarlıqla nail olmaq üçün suvarma, yemləmə gübrələrinin verilməsi, alaqlarla mübarizə, yaşıllı malanın çekilməsi, xəstelik və zərərvericilərlə mübarizə aparılması lazımlı gəlir. Ümumiyyətlə, məhsuldarlığın artırılması üçün aqrotexniki işlərin aparılması, özü də tam zamanında həmin işlərin görülməsi tələb olunur. Bu baxımdan da əkin işlərinə başlanılması da, aqrotexniki qulluq da tam zamanında həyata keçirilməlidir və bundan sonra yüksək məhsuldarlıq, yüksək keyfiyyətli məhsul alınmasına ümidi etməyə dəyər.

Yüksək məhsuldarlığa ümid etməyə dəyər

Əkin sahələrinə qulluq işində əsas vəzi-fə qışda və erkən yazda bitkilərin qorunub saxlanmasıdır. Sahələrdən yüksək məhsul götürmək üçün gübrələmənin əhəmiyyəti müstəsna dərəcədə böyükdür. Torpağın ti-pindən, sələf bitkidən, torpağın gübrələmə

dərəcesindən və sair amillərdən asılı olaraq əkin sahələrinə mineral gübrələrin düzgün verilməsi bitkilərin normal böyüməsine və inkişafına şərait yaratır, onların xəsteliliyə, şaxtalara və quraqlığa davamlığını artırır. Bütün gübrələr sahəyə berabər surətdə se-pilməlidir. Gübrələr əsasən şum qatının al-

tına verilməlidir. Çünkü bu qat üst qata nis-bəten həmisi rütubətli olduğundan bitkilərin gübrəni mənimsəməsi üçün şərait yara-dır. Bu baxımdan səpindən qabaq şum altına fiziki çəki hesabı ilə hektara 350-400 kq fosfor gübrəsinin verilməsi olduqca vacibdir. Sortların qida maddələrinə yüksək də-rəcədə təlabkar olduğunu nəzərə alaraq gübre normalarını nizamlamaq son dərəcədə vacibdir. Həmin sortlar əkilən sahələrə erkən yazda torpaq-iqlim şəraitində asılı olaraq, her hektara fiziki çəkidi 250-300 kq ammonium şorası, yaxud 200 kiloqrama qədər karbamid verilməsi məsləhətdir. Azot gübrəsinin 15-20 faizi səpindən qabaq, 60 faizi erkən yazda, 20-25 faizi isə bitkilərin boruya çıxma fazasında yemləmə şəklində verilməlidir.

Məhsuldarlığın artırılmasında əkin sahələrinin genişləndirilməsi önemli rol oynayır

Sözsüz ki, daha çox məhsul əldə edil-məsində əkin sahələrinin genişləndirilməsi ən önemli rol oynayır. Azərbaycanın Qara-bağ iqtisadi rayonunun işğaldan azad edil-məsi bu baxımdan geniş imkanlar yaradır. Əlbette ki, işğaldan azad olunan ərazilərin

məhz əkin sahələrinin genişləndirilməsi üçün istifadəsi olduqca əhəmiyyətlidir. La-kin həmin ərazilərin ermənilər tərefindən minalanması işğaldan azad olunan torpaq-ların istifadəsinə əngel törədir. Bununla belə minalanmış ərazilərimiz mütəmadi ola-raq minalardan təmizlənir və əkinə yararlı sahələr istifadəyə verilir. Diqqətə çatdırıq ki, ötən ilin sonuna qədər Minatəmizləmə Agentliyi olan ANAMA tərefindən Azərbay-canın işğaldan azad edilmiş ərazilərdə üümüllikdə 44 731 hektar kənd təsərrüfatı təyinatları torpaq sahələri mina və partlamamış herbi sursatlardan təmizlənibdir. Hətta 27 783 hektar sahənin təmizlik serti-fikatları və xəritə-sxemleri Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinə təqdim olunubdur. Onu da qeyd edek ki, bu istiqamətdə proses intensiv şə-kildə davam etirilir. Məhz bu proseslər sa-yesində təhlükəsizlik qaydalarına ciddi ria-yet edilmək, 2020-2021-ci təsərrüfat ilin-də 10 min hektar, 2021-2022-ci təsərrüfat ilində 50 min hektar, 2022-2023-cü təsərrüfat ilində isə 72 min hektar torpaq sahəsi əkin dövriyyəsinə cəlb edilib. Amma nəzərə çatdırıq ki, bu, potensial ərazilərin cəmi 60 %-ni təşkil edir. Belə məlum olur ki, 40 % torpaq sahəsi qeyd olunan sebeblərən, yə-ni mina təhlükəsi səbəbindən hələ de əkin dövriyyəsinə cəlb oluna bilinməyib, lakin həmin ərazilərin də təmizlənərek, yararlı hala salınaraq, respublikamızın əkin dövriyyəsinə cəlb olunması nəzərdə tutulubdur.

Ardı Səh. 12

Əvvəli Səh. 11

Statistik göstəricilər məhsuldarlığın ilbəil artmasından xəbər verir

Əkin işləri və məhsuldarlıqla əlaqədar məsələlərlə bağlı Milli Məclisin Aqrar Siyaset Komitəsinin sədri, millet vəkili Tahir Rzayev öz fikirlərini SIA-ya açıqlaması zamanı diqqətə çatdırıb və bəzi statistik məlumatları bizimle bölüşüb. Komitə sədri qeyd edib ki, 2024-cü ilin məhsulu üçün 1155,1 min hektar sahədə dən üçün payızlıq bitgilər əkilib və həmin sahənin 598,3 min hektarına buğda, 417,1 min hektarına isə arpa səpini həyata keçirilib. Millet vəkili eyni zamanda onu da diqqətə çatdırıb ki, bu ilin, 2024-cü ilin yanvar ayında 70 milyon ABŞ dolları həcmində kənd təsərrüfatı məhsulu ixrac olunub və bu da ondan xəber verir ki, kənd təsərrüfatı məhsulları ixracının həcmi ötən ilin müvafiq dövrüne nəzərən dəyər ifadesinde 12,1 faiz artıb. Komitə sədri həmçinin vurğulayıb ki, təkcə bu ilin yanvar ayı ərzində Aqrar Kredit və İnkışaf Agentliyi tərefindən 58 kənd təsərrüfatı texnikasının satışı maliyyələşdirilir.

lib və cari ilin, 2024-cü ilin birinci ayı ərzində kənd təsərrüfatı texnikası və avadanlıqlarının alışi üçün 7,3 milyon manat məbləğində güzəştli vəsait ayrılib.

Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunda kənd təsərrüfatı məhsullarının yetişdirilməsi ilə bağlı məsələ toxunan Tahir Rzayev xatırladı ki, ötən il, 2023-cü il işğaldən azad olunmuş ərazilərdə 80 min hektardan artıq torpaq sahəsində kənd təsərrüfatı məhsulları yetişdirilib. O, qeyd edib ki, bu əraziyin de eksəriyyeti, daha dəqiq desək, 72 min hektarı buğda, arpa, qarğıdalı olmaqla, dənli bitgilərin yetişdirilməsi üçün istifadə edilib.

Millet vəkili nəzərə çatdırıb ki, 2023-cü ilin yanvar-dekabr ayları ərzində kənd təsərrüfatı məhsullarının ümumi istehsal həcmi ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqasidə 3 faiz artıb. Komitə sədri həmçinin onu da diqqətə çatdırıb ki, kənd təsərrüfatı məhsullarının ümumi istehsal həcminin dəyəri faktiki qiymətlərlə 12210,6 milyon manat təşkil edib ki, bunun da 48,6 faisi, 5933,9 milyon manatı bitgiçilik sahəsinin payına düşür və ümumiyyətə, ötən ilin, 2023-cü ilin yanvar-dekabr aylarında kənd təsərrüfatı, meşə və balıqılıq sahəsində yaradılan əlavə dəyərin ÜDM-də pay 5,5 faiz təşkil edib.

Əkinə hazırlıq işlərində torpağın mülkiyyətləri olan sahibkarlar özləri maraqlı olmalıdır

"Əkinə hazırlıq dövlətlə yanaşı, sahibkarların özlərindən çox asılıdır, çünki artıq sahibkarlar torpaqların mülkiyyətçiləridir və onlar bilavasitə əkinə hazırlıq tədbirlərində özləri maraqlı olmalıdırlar və buna ciddi hazırlanmalıdır. Əlbətə ki, müvafiq orqanlar da bu sahədə öz tədbirlərini görürəl. Demək

Yüksək məhsuldarlığa ümid etməyə dəyər

olar ki, hər il əkin tədbirləri vaxtında ve optimal müddətdə həyata keçirilir və bu da əlbətə ki, məhsuldarlığın artırılması, bitgilərin normal inkişaf üçün çox vacibdir. Əgər əkin vaxtında aparılırsa, gələcək bol məhsuldan danışmaq olar", deyə fikirlərini bizimlə bölüşən Milli Məclisin Aqrar Siyaset Komitəsinin sədri, millet vəkili Tahir Rzayev əkinə hazırlıq işlərinin məhz torpağın mülkiyyətmiləri olan sahibkarlardan daha çox asılı olduğunu xüsusiye vurğulayıb.

Komitə sədriin sözlərinə görə, əlbətə, bu il də hər il olduğu kimi, bölgələrdə işlər vaxtında həyata keçiriləcək və şübhəsiz ki, müəyyən kənd təsərrüfatı bitgilərinin əkilməsi hər bir regionda öz təbii şəraitinə uyğun olaraq, vaxtında həyat keçirməlidir.

Kənd təsərrüfatının inkişafı sahibkarlardan yüksək təşkilatlılıq, məsuliyyət tələb edir

"Sözsüz ki, əkin sahələrinin əhatəsi çox genişdir, çünki hər il respublika üzrə 100 min hektara yaxın sahədə ele pambıq əkilir və bu da ölkənin iqtisadiyyatı üçün vacib olan bir məhsuldur. Ona görə ki, bu, valyuta gətirən, həm də uzun müddəti saxlanılan və istifadə edilən məhsuldur. On minlər hektarda kənd təsərrüfatı məhsulları, bostan, tərəvəz məhsulları yetişdiriləcək ki, bunun da əkilməsi hava şəraitindən, diger tərfən de regionlarda mövcud vəziyyətdən çox asılıdır. Bəzi regionlar var ki, orada növbəli əkin sistemi tətbiq olunur. Bu əlbətə ki, çox vacibdir. Digər tərfən, həmin ərazilərdə ele olur ki, bir ilde eyni məhsul iki dəfə əlde etmek mümkün olur. Heç şübhəsiz ki, bu da sahibkarın özünün təcrübəsindən, onun işe münasibətindən asılıdır və bu gün ölkədə sahibkarlığın inkişafına çox böyük diqqət var və Azərbaycan sahibkarı ilən-ile inkişaf etməkdə, təcrübə qazanmaqdır.

Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunda kənd təsərrüfatı üçün güclü, böyük potensial malikdir, çünki bu rayonların əksəriyyətində əvvəller, işğaldan əvvəl, sovetlər dövründə yüksək məhsuldarlıq əldə olunub. Həmin ərazilərdə pambıq, üzüm, taxıl və digər kənd təsərrüfatı bitgiləri əkilib və bu da ölkənin kənd təsərrüfarına xeyli dərəcədə dəstək olub. Sözsüz ki, həmin ərazilər minalardan təmizləniləndikdən sonra orada yenidən region üçün xarakterik olan və yüksək məhsul veren kənd təsərrüfatı bitgilərinin əkilməsi nəzərdə tutulur.

Heç şübhəsiz ki, kənd təsərrüfatının inkişafı bu gün dövlətdən çox sahibkarlardan yüksək təşkilatlılıq, məsuliyyət tələb edir. Dövr müasirliyi, yeni və qabaqcıl təcrübəni

tətbiq etməyi, yeni texnologiyalara yiyələnməyi, kadr hazırlığını, qabaqcıl təcrübənin öyrənilməsini, toxumculuq təsərrüfatlarının yaradılmasını, inkişafını, heyvanların cinsinin yaxşılaşdırılmasını və kənd təsərrüfatında marifləndirmənin genişləndirilməsini qarşıya bir məqsəd kimi qoyur. Sözsüz ki, bu tədbirlərin həyata keçirilməsi kənd təsərrüfatının inkişafı üçün çox vacibdir. Çünkü ölkənin su ehtiyatları müəyyən dövrlərdə problemlər yaradır. Ona görə ki, bu ehtiyatların 70 faizi xarici amillerlə bağlıdır və kənardan formalaşır. Belə olan halda, istər su-

dan, istər texnikadan, istərsə də digər resurslardan qənaətə, səmərəli şəkildə və müasir əsərlərin tətbiq olunması ilə istifadə etmək çox vacibdir. Cənab Prezident İlham Əliyev özünün keçirdiyi və regionlarda kənd təsərrüfatı ilə bağlı olan görüşlərində daimi olaraq xatırladır ki, müasir dövr yeni texnologiyaların işe tətbiqini və yeni, qabaqcıl təcrübənin öyrənilməsini tələb edir. Çünkü bu tələblər yerine yetirilmədən yüksək məhsuldarlıqdan danışmaq mümkün deyildir və ölkə rəhbəri əyani faktlara müraciət edərək göstərir ki, ölkədə iri fermer təsərrüfatlarının yaradılması kənd təsərrüfatının inkişafında mühüm əhəmiyyətə malikdir və mütləq iri fermer təsərrüfatları yaradılmalı, formalaşdırılmalıdır və qeyd edilir ki, müasir texnologiyalara, təcrübə-

belerə yiyələnən təsərrüfatlarda artıq her hektardan yüksək məhsuldarlıq, xüsusən 70, 80 sentner buğda götürmək, pambıq əldə etmək, digər məhsulları almaq mümkündür. Ona görə də qarşıda duran əsas vəzifə bu gün kənd təsərrüfatını müasir əsərlərlə idarə etmək və qabaqcıl təcrübələrə yiyələnməkdir.

Sözsüz ki, Azərbaycanın kənd təsərrüfatı bilavasitə xalqın sosial rifah halının yaşılaşdırılması üçündür və nəzərə alsaq ki, bu gün ölkə əhalisinin 50 faizə yaxını rayon və kəndlərdə yaşayır və bu insanların əksəriyyəti kənd təsərrüfatı ilə məşğuldur, onda işsizliyin aradan qaldırılmasında, məşğulluq səviyyəsinin artırılmasında, ölkənin ərzəq təhlükəsizliyinin təmin olunmasında, sosial rifahın yaxşılaşdırılmasında kənd təsərrüfatının rolü daha aydın şəkildə bizə məlum olar. Əlbətə ki, ölkə rəhbəri tərefindən həyata keçirilən mühüm tədbirlər, kənd təsərrüfatına edilən güzəştlər, sahibkarların bir çox vergidən azad olunması, yeni sübsidiya mexanizminin həyata keçirilməsi, güzəştlərin tətbiqi Azərbaycanda kənd təsərrüfatının inkişafına yönəldilən qayğının, diqqətin nəticə-

sidir və elə bilirom ki, bu qayğı və diqqət öz nəticələrini əməli fəaliyyətdə, əldə olunan nəticələrdə göstərəcəkdir", deyə Tahir Rzayev bildirib.

İşlərin vaxtında, düzgün aparılması, məhsul istehsalı diqqət mərkəzindədir və sahibkarlar dövlət qayğısı ilə əhatə olunurlar

Etiraf etmək lazımdır ki, kənd təsərrüfatı sahəsinin dinməi kənd təsərrüfatı ilə müsbət işlərə əsaslanır. Həm də ölkəmiz üçün prioritet hesab olunur və bu baxından da həmin bu sahəye dövlət qayğısı heç də təsədüfi və əbəs yerə deyil. Yuxarıda qeyd olunduğu kimi, dövlətimiz kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan sahibkarlar üçün, torpağın mülkiyyətləri üçün böyük güzəştləri de məqsəd-yönlü şəkildə edir. Məqsəd, əlbətə ki, bəlliidir və qeyri-neft sektorunun inkişafı, kənd təsərrüfatı məhsullarının iləbil məhsuldarlığının artırılması, ərzəq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, ekoloji təmiz məhsullarla istehlakçıların tələblərinin ödənilməsi, eləcə də, kənd təsərrüfatı işləri ilə məşğul olan əhalinin məşğulluq səviyyəsinin artırılması, işsizliyin aradan qaldırılması, vətəndaşlarımızın rifah halının da-ha da yaxşılaşdırılması, dövlət büdcəsinin gəlirlerinin da-ha da genişləndirilməsidir. Bunu üçün her il olduğu kimi, bu il də əkin işlərinin vaxtında və düzgün şəkildə aparılması, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı diqqət mərkəzindədir. Heç şübhəsiz ki, cari ilde daha böyük məhsuldarlıq əldə etmək, da-ha keyfiyyətli kənd təsərrüfatı məhsulu toplamaq, tədarük etmək üçün indidən tədbirlər görürlər və aqrar sahədə çalışan sahibkarlar məhz dövlət qayğısı ilə daha geniş şəkildə əhatə olunurlar. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, cari ilde də kənd təsərrüfatı məhsullarının ötən il nisbətən daha çox əkilib-becərilecəyi, istehsal ediləcəyi, toplanılacağdı, tədarük ediləcəyi, istehlakçıların tələblərinin da-ha yüksək səviyyədə ödeniləcəyi barədə proqnoz vermek olar və yüksək məhsuldarlığın əldə edilməsinə ümidi etməyə dəyər.

Inam Hacıyev

BAXIŞ BUCAGI

Avropa İttifaqının Ermənistan-dakı mülki missiyası ilk ilini qeyd edib. Bununla əlaqədar olaraq, müşahidəçilər 365 gün ərzində 1720 patrul xidməti həyata keçirdiklərini və bunun Azərbaycanla həmsərhəd ərazilərdə sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsinə töhfə verdiklərini bildiriblər. Missyanın rəhbəri Markus Ritterin deyib ki, o və həmkarları Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin deeskalasiyasına və incidentlərin sayının azaldılması na kömək edir.

Eyni zamanda, Ritter qeyd edib ki, Ermənistanın Zəngəzur (Sünik) bölgəsinin Nerkin And kəndində müşahidəçilər gəde bilməyib, çünki bu kənd Rusiya FSB-nin məsuliyyəti zonasında olduğu üçün ora buraxılmayıblar. O, etiraf edib ki, əvvəldən bu sahədə problemlərin yanana biləcəyini istisna etməyib, lakin rusların hansı sebəbdən avropalıları ora buraxmadığını bilmir. "Ermənistan bu məsələ ilə məşğul olmalıdır, çünki biz Rusyanın sülhməramlı qüvvələri ilə əlaqə saxlamırıq", - Ritter izah edib.

Bu arada Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan Rusiyani fevralın 13-də Nerkin And kəndi yaxınlığında dörd erməni əsgərinin öldürdüyü incidenti dəyandırmamaqda ittiham edib. Qriqoryan Alinin müşahidə missiyasının niyə hadisə yerinə buraxılmadığı, sualına da cavab verə bilməyib. Lakin o, əmin edib ki, İrəvan təkcə "təhlükəsizlik istehlakçısı" olmaq istəmir və buna görə də Avropa İttifaqının digər mülki missiyalarına töhfə verməye hazırlıdır.

Öz növbəsində Rusiya Avropa İttifaqından olan müşahidəçilərin Ermənistan-Azərbaycan sərhədində olmasından narazıdır. Hələ missyanın yerleşdirilməsindən əvvəl Moskva bunun regional təhlükəsizliyi təhdid edəcəyini və onun əsas vəzifəsinin regionda Rusyanın mövcudluğunu azaltmaq olacağının bəyan edib. "Müşahidəçilər baş nazir Paşinyanın təkcə Rusiyaya güvənməkdənse, Ermənistan üçün müxtəlif təhlükəsizlik mənbələri formalasdırmaq cəhdələri nəticəsində meydana çıxdılar", - MDB Ölkələri İnstitutunun Qafqaz şöbəsinin rəhbəri Vladimir Novikov xatırladıb. "Lakin praktikada regionda vəziyyət sakitleşmeyib. Avropalı müşahidəçilər "Dağlıq Qarabağ"ın temizlənməsinin qarşısını ala bilmədilər, Ermənistan-Azərbaycan sərhədində təxribatları dayandırmadılar və onun delimitasiyası və demarkasiyası prosesinin sürətləndirilməsinə kömək etmədilər. Amma onlar Moskva ilə İrəvan arasında qıcıq yaranan amillərdən biri olaraq qalırlar", - deyə o bildirib.

Bakıda insanlar daha da şübhə ilə yanışlırlar. Onlar qeyd edirlər ki, Avropa İttifaqının mülki müşahidə missiyası müxtəlif Avropa rəsmilərinin və qeyri-rəsmi nümayəndə heyətlərinin sərhədini ərazilər sefərlərini

İrəvan Avropa Birliyinə necə kömək edəcək?

Rusiya Ermənistan sərhədinin monitorinqinə müdaxilə etməkdə ittiham olunub

asanlaşdıraraq, məhiyyətce "dürbün diplomatiyası"nın agentinə çevrilib. İstisnasız olaraq, bu cür səfərlər əsaslı azərbaycanofobiyanın yayılması üçün istifadə olunur", - Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi iddia edir.

Azərbaycan Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin sədri Farid Şəfiyev bildirib ki, Avropa müşahide missiyası ilə bağlı bir sıra problemlər var. "Əvvəlcə bu missiya yaradılanda avropalılar Azərbaycanla məsləhətlişdilər, sonra bizi kənara qoydular. Digər tərəfdən, Bakının mövqeyi ondan ibaretdir ki, İrəvanla dialoqda onun vasitəcılərə ehtiyacı yoxdur. Azərbaycan ordusu müstəqil şəkilde öz sərhədlərini qorumağa qadirdir", - ekspert qeyd edib. "İkinci, təccübülüdür ki, 30 il ərzində Aİ Azərbaycanın bir hissəsinin işğalindan narahat olmayıb, indi isə birdən Ermənistanı

müdafiə etmək qərarına gəlib".

Öz növbəsində Orbeli Mərkəzinin eksperti Connı Melikyan qeyd edib ki, Aİ-nin Ermənistandakı müşahidə missiyasının effektivliyi Bakı və İrəvanın Brüssel platformasında fəal danışçılar apardığı bir vaxtda müzakirə oluna bilər. Və Azərbaycan tərəfinin hərəkətləri barədə məlumat Brüsselle göndərilir. "Lakin Bakının imtinasi səbəbindən son aylarda Brüssel platformasında görüşlər keçirilmir", - Melikyan bildirib.

Buna baxmayaraq, politoloq hesab edir ki, avropalı müşahidəçilər Ermənistan Silahlı Qüvvələri ilə yanaşı, Rusiya sərhədçilərinin də yer aldığı Ermənistan təhlükəsizlik sisteminin elementlərindən birinə çevrile bilərlər. Ekspert teklif edir ki, əgər sərhəddə avropalıların əvəzinə KTMT nümayəndələri olsayıdı, bu, "yerde" heç nəyi kökündən dəyişməzdı.

Yeri gelmişkən:

Fransanın silahlı qüvvələr naziri Sébastien Lekornu Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papikyanla yaxın, orta və uzaq mənzilli hava hücumundan müdafiə sistemlərinin tədarükü məsələsini müzakirə etdiyi bildirib. Nazirlər Ermənistana artıq tədarük edilən silahları da müzakirə ediblər. "Fransadan alınan hərbi texnikanın birinci hissəsi Ermənistana gəlib. Bunlar gecə görmə cihazlarıdır, dünən axşam təhvil verilib. Bastion zirehli texnikası da gələcək. Əgər Ermənistana müxtəlif mənzilli hava hücumundan müdafiə raketləri lazımdırsa, o zaman onlar tədarük ediləcək", - Sébastien Lekornu metbuat konfransında deyib.

Fransa silahlı qüvvələrinin başçısı ona bildirib ki, "Mistral" sistemləri tezliklə Ermənistana veriləcək. "Bunlar qısa mənzilli raket qırğularıdır. Onlardan necə istifadə edəcəyinizi öyrənmək olduqca asandır. Nazir Papikyanla bu mövzuda artıq müzakirə

apardıqlarını deyib. Hava məkanının ikinci eşelonunu qorumaq üçün biz orta mənzilli hava hücumundan müdafiə sistemlərinin təkəlf edəcəyik", - deyə nazir bildirib. 2023-cü ilin noyabrında Minskədə KTMT-nin sessiyası keçirilib - Nikol Paşinyan orada iştirakdan imtina edib. Həmin ilin payızında nazirlər Suren Papikyan və Sébastien Lekornu Parisdə görüşüb və orada Ermənistana hava hücumundan müdafiə sistemlərinin tədarükü məsələsini müzakirə ediblər.

Bu həftə Ermənistənən baş naziri Nikol Paşinyan və xanımı Anna Akopyan iki günlük işgüzər səfərlə Fransaya gediblər. Orada keçirilən görüşlərdə əslində Fransanın bu Cənubi Qafqaz əlkəsini silahlandırmaş əsas mövzu olub. Bu işə dolayısı ilə Ermənistənə Azərbaycana qarşı yeni müharibəyə təhrük etməkdir.

V.VƏLİYEV

Azərbaycanda təhsilin inkişafına dəstək və yerli telekommunikasiya peşəkarlarının yetişdirilməsi məqsədi, "Nar" və Azərbaycan Texnologiya Universiteti (ATU) arasında anlaşıma memorandumu imzalandı. Anlaşıma memorandumu Gəncə şəhərində yerləşən Azərbaycan Texnologiya Universiteti (ATU) və mobil operator "Nar"ın birgə təlim, tədbir, konfrans və xüsusi görüşlər keçirməsini nəzərdə tutur. Memorandumun məqsədi texniki ixtisaslar üzrə təhsil alan tələbələrin peşə hazırlığının yüksəldilməsidir. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində "Nar"ın peşəkar texniki heyəti öz nəzəri və praktiki biliklərini universitetin tələbələri ile böllüşəcək, eləcə də, tələbələr "Nar"ın ixtisaslarına uyğun departamentlərində təcrübə keçərək gələcək karyeraları üçün əvəzsiz üstünlük əldə edəcək.

Yeni əməkdaşlıqla dair "Nar"ın

"Nar" Azərbaycan Texnologiya Universiteti ilə əməkdaşlığı başladı

Baş icraçı Direktoru Qunnar Panke əsas məqsədlərinin Azərbaycanda yerli rabitə peşəkarlarını yetişdirmək olduğunu bildirib: ""Nar" olaraq, üstün xidmətlərimizin məhz yerli mütəxəssislər tərəfindən təqdim olunması bizim üçün çox müümüdrür. Bununla yanaşı, niyyətimiz azərbaycanlı mütəxəssisləri global bazar üçün də tələb olunan peşəkarlar kimi yetişdirməkdir."

ATU rektoru Yaşar Ömərov "Nar"la əməkdaşlığın ilk növbədə tələbələr üçün faydalı olduğunu vurğulayıb: "Çox şadam ki, "Nar" bizimlə əməkdaşlığa başlayır. Əminəm ki, "Nar"ın peşəkar heyə-

tinin zəngin təcrübətələbələrimizin də bir mütəxəssis kimi yetişmələrində müstəsnə rolü olacaq. Çünkü müasir dünya tələbələrindən təhsil aldığı döñəmdə təcrübə biliklərə də sahib olmalarını tələb edir."

Qeyd edək ki, KSM strategiya-sının təhsilə dəstək istiqamətinə uyğun olaraq, "Nar" daha önce Azərbaycan Texniki Universiteti (AzTU) və Naxçıvan Dövlət Universiteti (NDU) ilə də birgə layihələr həyata keçirib. "Nar"ın dəstəyi ilə AzTU-da Azərbaycanda ilk və yeganə öz mobil şəbəkəsi olan "Nar" GSM laboratoriyası fəaliyyət göstərir. Hazırda 2,2 milyon abunəçiye yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərən "Nar" son 5 ildə Müştəri Loyallığı İndeksinə görə ölkədə lider mobil operatordur. Mobiloperator müştəriyönümlülük strategiyasına sadıq qalaraq sərfəli qiymət-qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

Əcnəbi ekspertlər: Ermənistan öz konstitusiyasını dəyişməyə məcburdur

Ermənistan İnquşabının Keşikçiləri" ictimai təşkilatının rəhbəri Hayk Stepanyan "EADaily" ilə səhbatində Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın hökumətin ölkə üçün yeni Konstitusiya hazırlanması ilə bağlı bəyanatını şərh edərkən "Ölkə Konstitusiyasının birbaşa ve ya dolayısı ilə xarici təzyiq altında dəyişdirilməsi ölkənin suverenliyinə xələt getirəcək" deyib.

"Fakt budur ki, hazırlı Konstitusiya Ermenistanın 1990-ci ildə qəbul edilmiş Müstəqillik Beyannamesinə əsaslanır və bu Beyannamənin əsas mündəələrini ehtiva edir. İndi Ermənistan hökuməti Azərbaycanın təzyiqi ilə, ilk növbədə, bu fundamental maddələri dəyişmək qərarına gəlib", - Stepanyan deyir.

Onun sözlerine görə, Konstitusiyanın tam dəyişirilməsini heyata keçirmək üçün "hökumət 3-cü müstəqil respublikanın leğvini və 4-cü respublikanın yaradılmasını elan etmək niyyətindədir".

"Beləliklə, Konstitusiyanın tam dəyişirilməsi üzrə referandum Ermənistanın Müstəqillik Beyannamesini etibarsız edəcək, çünki yeni əsas sənəddə bu Beyannamənin müddəələri olmayacaq. Ölkənin suverenlik temeli olmayacaq. Beyannamə və Konstitusiya bir-birinə zidd olacaq və bir-birini istisna edəcək, Beyannamənin özü isə mənasını itirəcək. Konstitusiya ayrı-ayrı hökumətin siltaşlıqlına söykənə bilmez və anı problemlərin həlli üçün alet ola bilmez, bu bir yana, yeni Konstitusiyanın Türkiyə və Azərbaycanın böyük təzyiqi ile yazılmadığını söyləmək olmaz" - İnquşab Keşikçiləri Korpusunun rəhbəri Ermənistan narahatdır. Lakin o, qeyd etməyi unudub ki, məhz bu İstiqlal Beyannamesində "Dağılıq Qarabağın Ermənistana birləşdirilməsi" haqqında müddəə var və Bakı bunun qəbuledilməzliyini qeyd edir, çünki öz Konstitusiyasında sizə qarşı ərazi iddialarını bəyan etməkdə davam edən dövlətə süh müqaviləsi imzalamaq qəribə olardı.

Açığı, bununla bağlı Konstitusiya lazımı dəyişikliklərin edilməsi üçün Baş nazir müvafiq referendumun keçirilməsinə təşəbbüs göstərməlidir. Amma fakt budur ki, Paşinyan bəzən bu mövzudan danışsa da, nedənsə bu addımı atmağa cəsəret etmir. Görəsen niye? Belə çıxırı ki məsələ uzun müddət uzanacaq? Ermənistanın hazırlı rehbərliyi bu konstitusiya dəyişikliyinə nail olmaq üçün hər cür sey göstərməli deyilmə? Əcnəbi ekspertlərin caliber.az-a verdikləri şəhərləri oxucularımızla təqdim edirik.

Ukrayna Siyaset Fonduñun rəhbəri, analitik və tarixçi Konstantin Bondarenko qeyd edir ki, konstitusiya prosesi istenilən ölkədə ən mürəkkəb proseslərdən biridir.

"Ancaq bəzəi dövlətlər xarici təzyiq altında qəbul edilmiş konstitusiyalar altında yaşayır, məsələn, Al-

maniya, Avstriya, Yaponiya. Almanlar 1949-cu il konstitusiyasının bəzi maddələrinin Almaniya üçün nə qədər əlverişsiz olmasından uzun müddət dənmişdir. Xalq bilər, amma eyni zamanda 75 ildir ki, onu ciddi şəkilde həyata keçirirlər. Ona görə də referendum keçirilir, cavab almaq üçün: xalq mühərabənin davam etməsini istəyir, yoxsa xalq məglubiyyət nəticəsində yaranmış vəziyyətə barışır?", - tarixçi xatırlayır.

Onun sözlerinə görə, Ermənistanın yeni konstitusiyasını qəbul etmədən Azərbaycanla süh müqaviləsi bağlamaq mümkün deyil.

"Amma Konstitusiyanın qəbulu revanşist şüərlərə çıxış edən bir sıra siyasətçiləri deaktiv edir. İstenilən halda son sözü Ermənistan xalqı deməlidir. Nikol Paşinyan referandumda təşkili prosesini nə qədər gecikdirse, ölkə daxilində vəziyyət bir o qədər qeyri-müəyyənəşir (bu həm öz taleyinə, həm də hakimiyətinə aiddir)", - Bondarenko hesab edir.

Qırğızıstanlı siyasi ekspert, tarix elmləri doktoru, professor Əsgər Cəkişev qeyd etdiyi kimi, ona elə gelir ki, Ermənistanın baş naziri Paşinyanın mənəni aradan qaldırmaq üçün respublika Konstitusiyasından Qarabağla bağlı müddəənin çıxarılması nəzəriliyi barədə bəyanatı Ermənistan və Azərbaycan arasında süh müqaviləsinin imzalanması istiqamətində düzgün hərəkətdir - baxmayaraq ki, Ermənistan xalqının ictimai şüurunda bu, kapitulyasiya siyaseti və hətta dövlətin maraqlarına xəyanət kimi qəbul edilə bilər.

"Mənəcə, biz baş nazirlikdən istəfa verməyən, bu böhranı həll etməyi başqalarına buraxmayan, lakin süh müqaviləsi imzalamaq məsuliyyətini üzərinə götürən Paşinyanın siyasi iradəsinə hörmətlə ya-naşmaliyiq. Təbii ki, Paşinyanın elan etdiyi yol xəritəsinin həyata keçirilməsi üçün ictimai və siyasi eli-tadan dəstək, onların son 3 onillikdə formalşmış fikirləri yenidən formatlaşdırmaqə hazır olması lazımdır. Buna baxmayaraq, Ermənistanın hazırlı sosial-iqtisadi vəziyyəti təcili olaraq otuz illik iqtisadi blokada-dan çıxış yoluunu tələb etdiyi üçün süh müqaviləsinin imzalanması istiqamətində hərəket davam edəcək. Ter-Petrosyanın jurnalistlərə görüşündə Ermənistanın coğrafi dalana direnməsindən şikayət edərək dediyi sözləri burada sitat getirmək yerinə düşər. Otuz illik iqtisadi durğunluğa səbəb olan Qarabağ münaqışası ilə bağlı bu çıxılmaz vəziyyət xüsusiə Ermənistanda hiss olunurdu", - professor bildirib.

Ona elə gelir ki, Ermənistanın ictimai şüurunda beynəlxalq siyasetdə daha böyük pragmatizm lehine tendensiya formalaşır - ən yaxın qonşu ilə müna-siblərde "ne süh, ne mühərabə" adlanan şizofreniya vəziyyətindən yiğilmiş yorğunluq səbəbindən.

Təhmasib
Novruzov

O GECƏ...

Düz otuz iki ildir ki, canlı şahidi olduğum O GECƏdən yazmaq istəyirəm. Hər dəfə qələmi əlimə alıram. Amma yaza bilmirəm. Düz otuz iki ildir qələmi götürürəm, yazmaq istəyirəm, amma o vəhşəti, o dəhşəti, o müdhiş gecəni təsvir etməyə Azərbaycan türkçəsi kimi zəngin leksik lügətə malik dildə yetərincə sözərə toplusu tapa bilmirəm.

Bu dəfə qələmi götürmedim. Kompiuterin önünə keçdim. Bəlkə sivilizasiyanın ən son texniki yeniliklərindən olan bu avadanlıqda, barmaqlarımla O GECƏni təsvir edə bilmək düşüncəsi ilə söz tapa bileyəcəyim güman etdim. Qalaq-qalaq kitablara siğması mümkün olmayan O GECƏdən beş-alaltı sehifəlik bir yazı yazmağa qərar verdim. Amma yenə alınmadı. Yenə O GECƏni olduğu kimi təsvir etməyə sözərə toplusu tapmaqdə zorlandım. Sonra qərara geldim ki, o gecənin içimdəki təlatümünü kiçik bir yazı ilə də olsa sehifəyə töküm...

O GECƏ dünya yatmışdı. Sadəcə, yuxuya getməmişdi, gözləri açıq idi dünyadan. Amma görmürdü, bəlkə də görmək istəmirdi. Görmək istəsə də güc sahibləri görməyi qadağan eləmişdi dünyaya. Gözləri açıq olsa da görməyən, görmək istəməyən, görməsi qarağan edilən dünyadan sadəcə iki deyil, beş, on...min üzü olduğunu yəqin elədik O GECƏ!

Kürəmizin ən vəhşİ canlılarının bele töretdəmədi dəhşətləri töredən, adına insan dediyimiz cütayaqlı məxluqun bu qədər amansız, bu qədər qəddar olduğu heç bir kitabda yazılmayıb. Fəqət ən qorxulu nağıllı-kitablarda bele təsvirinə rast gəlmədiyimiz qandonduran əməllerin şahidi olmaq qədər böyük faciə yoxmuş. Düz otuz iki ildi hələ də içimdə və içimzdə gəzdirdiyimiz, bir an bele unuda bilmədiyimiz O GECƏnin tükcürpədən dəhşətli sehənlərinin təsirində çıxa bilmirik. Tekcə küremizdə deyil, kainatın bütün qalaktika dünyasını idarə edən ulu qüdərət - tanrıının özü də bəlkə yuxuya getmişdi O GECƏ?! Milyon illərdir yaratdığı, idare etdiyi kainatın sahibi olan o ilahi varlıq da, məlekleri də görmədi O GECƏdə baş verənləri. Görəsəydi onu töredənləri, bəlkə bütün insanlığı silərdi yer üzündən. Görmədi, tanrı da, məlekleri də görmədi O GECƏni. Kainat sahibinin milyon illər ərzində bir dəfə yuxuya getdiyini görüb göylərdən yerə enən insanlıq qənimi iblislər yerdəki xislətdəşləri haylarla birləşmişdi, birləşib də insanlıq tarixinin ən qanlı sehifəsini yazmağa qərarlaşmışdı O GECƏ! Dünyanı insanlıqdan çıxarıb da iblisləşdirməyə çalışın göylərin iblisləri, yerdəki ən yaxın "silahdaşları"nın hayalar olduğunu kainata göstərdilər O GECƏ! "Başlarında baş olmayan başçıları"nın başı vəzifəyə, kürsüyə, dünya malına qarışan bir millətin yaradılmasını ötən min illər ərzində ən böyük vəhşəti yaşadığı gecə idi O GECƏ!

Hansı canlı varlıq öldürüyü ananın bətnindəki körpəni ananın bətnindən çıxarar, onu süngüyə keçirib göydə oynadar? Hansı canlı varlıq dünyaya yeni göz açmış fidan balaları dəmir turbanın içində doldurub, dağın başından üzü aşağı yuvarlayar? Hansı canlı varlıq qadınların, uşaqların kürek-lərinə qaynar su ilə dolu samovarı bağlayıb onları rəqs etməyə məcbur edər? Silahsız, müdafiəsiz, günahsız insanların yaşadığı bir şəhərə hansı ikiyagli məxluq tanklarla, topalarla, rakətlərə hücum çəkər, qarşısına keçən hər kəsi güllə-batan edər? İnsan adlanan hansı məxluq atanın, ananın göz-ləri qarşısında övladının, övladın gözəri qarşısında ata-ananın, bacının gözəri qarşısında qardaşın başını kəsər? Hansı məxluq qardaşın, atanın gözəri qarşısında bacıya, qızı...

Onu yazmadım. Yaza bilmədim. Yazdığım bu dəhşətlərin qisası alınsa da, günahsız qurbanların qanı yerden qaldırılsa da, çox şeyləri unutmağı bacarsaq da, yazmadığım, yaza bilmədiyim ilikləriizə qədər işləyen dəhşətləri unuda bilmirik... Unuda da bilməyəcəyik. Tanrı bizi libləşdirmək yerdəki nümayəndələri ilə qonşu yaşamağa məcbur etsə də, o faktları, istəsek belə, unuda bilmərik. Unutmayacaqıq da... Yazzasaq da, deməsək də, qan yaddaşlarımızda əbədilik qalacaq o qansızlığı unuda bilmərik, unutmağa haqqımız da yoxdu...

Səksən ildi ki, dünya faşizmdən, faşistlərin qeyri-insani vəhşiliklərindən yazar, deyir, filmlər yaradır. Amma faşizmin zülmlərini birəbəs böyüdərək təsvir edən faşizm düşmənləri belə O GECƏdə baş verənlərə bənzər bir nümunəni təsvir etməyiblər. Ede bilməzdilər de... Çünkü faşistlər belə günahsız körpələrə, qadınlara, ayaq üstdə güclə duran ahil qocalara əl və silah qaldırmayıblar. O GECƏ isə bütün bunlar, hələ deyə bilmədiyimiz, de-məyə dilimiz var gətirmədiyi, təsvirinə söz tapa bilmədiyimiz nələr, nələr baş vermedi, O GECƏ?...

İlahi qüdərət də görə bilmədiyi O GECƏni üzünün sayı-hesabı bilinməyən indiki dünyamızın hələ də görmək istəməməsinin mənasını necə anlaşıq görəsən? Bəlkə bir gün o iblislər göydən enib də firenglərin, ya da qəribin bəzi-bəzi kor başçıları olan milletlərinin başına gətirsələr bu vəhşəti, yenəmi susarlar? Tarixdə heç vaxt olmayan, saxta, uydurma "erməni qeno-sidi" üçün göz yaşı tökən böyük güclər, nədən videolarla, fotosularla, canlı şahidlərə sübut olunan bu vəhşətə sıradan bir hadisə kimi baxırlar?

Unudulmayan, unudulması mümkün olmayan O GECƏnin, - 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən o müdhiş gecənin qisası alınmaqdadır. Fəqət biz iblis xislətlilərdən fərqli olaraq bu qisası qadınlardan, uşaqlardan, ahlilərdən deyil, onu töredənlərdən alırıq. Qiymətə qalmayan qisasın ünvanı olan iblis dostlarının böyük bir qismi bu gün əlimizin altında inləməkdədir. Hələ inleyənlər çox olacaq. Çünkü illər boyu sahibsiz qalan bu millətin sahibi var artı...

Əcnəbi dili neçə yaşda öyrənməli?

Alımlar iddia edir: 2 yaşlı uşaq eyni zamanda 4 dil öyrənə bilər

Azərbaycan-da valideynlərin ek-səriyyəti orta məktəbin ilk sinifində əcnəbi dilin tədrisini istəmirlər. Orta məktəblərin Azərbaycan bölməsində oxuyan birinci-lər əcnəbi dil olaraq ingilis dilini öyrənirlər, rus bölməsində oxuyan uşaqlara isə tədris rus dilində olduğundan təbii olaraq Azərbaycan dilini tədris edirlər, ingilis dilini isə əcnəbi dil kimi tədris olunur. Valideynlər və bəzi təhsil ekspertləri bunu uşaqlara yüksək hesab edirlər.

Öyrənməyin yaşı var mı?

İşə qəbul elanlarında həmisi qeyd olunan, iş görüşlərində özelliklə "xarici dil bilirsinizmi?" sualını veren işsətötürənlər üçün işçinin əcnəbi dil bilməsi həmisi vacib olub. İşə qəbul zamanı xarici dil bil-meyimiz də bizim üstünlüyüümüz olur. Nəcə deyərlər, neçə əcnəbi dil bilirsinse iş həyatında o qədər çox yaşıl işləqlə qarşılaşırısan. Maraqlıdır, əcnəbi dili neçə yaşdan öyrənmək lazımdır ki, ən az ana dilimiz qədər təmiz bileyk?

Valideyn, eyni zamanda, pedagoq Aliye Məmmədova deyir ki, övladı rus bölməsində təhsil alır: "2 yaşından etibarən rus dilini öyrənməyə başladıq, 3 yaşında bağçaya rus bölməsinə qoyduq, müəllimləri meşğul oldu, məktəbə gedəndə artıq rus dilində yaxşı danışır və başa düşürdü. Məktəbdə rus sektorunda oxuyan uşaqlar həm ingilis, həm də Azərbaycan dili fənlərini öyrənir. Öz dilimizi yaxşı öyrətmışik. Pedaqoq olmağım bəlkə də övladının üstünlüyü oldu, xarici dili kor-koranə öyrənmədi. Amma indi məktəbdə rus və Azərbaycan dil-lərindən başqa ingilis dilinin 1-ci sinifdən tədrisini doğru hesab etməm, çünki onlar tez yorulur, üstəlik

indərs proqramları da ağırdır".

Pedaqoq-valideyn deyir ki, ingilis dilinin tədrisini en azı 3 ya da 4-cü siniflərdə tədris etmək lazımdır. Amma beynəlxalq dil öyrətme proqramlarını hazırlayan, tədris edən ekspertlər isə hesab edir ki, uşaqlар iki yaşıdan etibarən əcnəbi dili öyrənməyə başlamalıdır. Amma bu yaşda tədris edilən əcnəbi dil uşaqlarda tez nəticə vermir. Unutmaq lazımdır ki, uşaqlar ey ni zamanda öz dillerini də öyrənməlidir. Beynəlxalq ekspertlər hesab edir ki, əcnəbi dillər paralel öyrənilən doğma dil əcnəbi dilin tez qəranmasına da kömək edir, çünki uşaq ana dilində "alma" sözünü öyrəndiyi gün onun ingilis dilində "apple" olduğunu da öyrəndiyi üçün yadında daha tez saxlayır.

Ekspert: "Əcnəbi dilin ilk sinifdən tədrisi..."

Təhsil eksperti Seymour Əliyevin sözlərinə görə, Azərbaycan təhsil sisteminde əcnəbi dilin tədrisi düzgün qurulmayıb. Xarici ölkələrin təhsil sistemində əcnəbi dilin təhsilin ilk illərində tədris edilmədiyi deyən ekspert bu üsulu doğru hesab edir: "Fənlərin çoxluğunu nəzerə alıb xarici dili üçüncü sinifdən sonra tədris edirlər. Yalnız ana dili və riyaziyyat kimi fənlərin tədrisi möhkəmləndirilir. I-II siniflərdə xarici dilin tədrisi şagirdlərdə ana dilinə hörmətsizlik yaradır, uşaqlar əvvəlcə ana dilini öyrənməli, sonra əcnəbi dilə keçməlidir. İstər məktəb təhsilinin sonrakı pillələrində, istərsə də ali təhsildə insanların xarici dil öyrənməsi üçün yetərincə

imkanları var".

Ekspert deyir ki, xarici dil üzrə təməyülli sınıflarda təhsil alanlar üçün birinci sinifdən xarici dilin keçilmesi mümkündür. Amma bütün məktəblərdə birinci sinifdə xarici dil tədrisi doğru deyil.

Qeyd edək ki, Kaliforniya Universitetinin apardığı tədqiqatlar göstərir ki, ikinci dil öyrənilməsində olan fərq bioloji amıldan daha çox, psixoloji və sosial faktorlara bağlıdır. Uşaqlar daha çox öz çevrələrində, məsələn rus və ya ingilis dilli dostları ilə rahat söhbət etmək üçün, sevdikləri əcnəbidilli cizgi filmini başa düşmək üçün dil öyrənməyə həvəslə olurlar, bu da onlarda dil öyrənmək bacarığını artırır. Amma amerikalı mütəxəssislərin apardığı eksperimentlər isə göstərir ki, əcnəbi dillərin öyrənilməsində yetişkin insanlar uşaqlardan daha yaxşı nəticə göstərir.

Beyinin ana dili güşəsi var

Məlumat üçün qeyd edək ki, 8-9 yaşına qədər öyrənilən bütün diller beyinin ana dili bölgəsinə yazıılır. Ingilis alımlarının apardığı araşdırma-salar sübut edib ki, uşaqlar ana dilini həle ana bətnində ikən öyrənməyə başlayır. Hətta ana bətnində olanda uşaqlar ana dilini əcnəbi dillərdən ayıra bilir. İnsan beyni çox qəribə bir üsulla ana dilini, beynin "ana dili bölgəsi" adlandırılaraq xüsusi bölgəsinə yazır. Ona görə də 8-9 yaşadək öyrənilən əcnəbi diller də beyninin məhz bu bölgəsinə yazıılır. Ana dili bölgəsinə dil yazıldıqdan sonra öyrənilən bütün dil-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

lər beynin başqa bölgəsinə yazılır. Elə buna görə də gənclik və orta yaş dövründə dil öyrənmək çətinləşir.

Uşaqlərin 2 yaşadək bir neçə söz bildiyini, amma eşitidləri hər şeyi beyninə yazdığını deyən alımlar hesab edir ki, valideynlər uşaqlərinin dil öyrənmək istəyini dəstəkləsələr və kiçik yaşda dil öyrənmələri üçün imkan yaratsalar uşaqlar daha yaxşı nəticə əldə edərlər.

Öyrədə bilərsiniz. Öyrətdiyiniz zamanlarda biləcəksiniz ki o daha çox hansı üsulla qavrayır.

Pedaqoq 2 yaşda dil öyrətməyə qarşıdır: "2 yaşlı uşaq üçün ana dilində bir neçə kəlmə danışmaq da böyük işdir, o ərəfədə kənar dilləri də öyrətmək həmişə effektli olmaya biler, uşaq beyni yüksək dözməz. Biz pedagoqlar çox zaman 4-5 yaşından öyrətmeyin tərəfdarıçıq, həm də birdəfəyə 3-4 dil yox, növbə ilə. Mənim övladım 2-ci sinifdə oxuyur, 4 yaşından rus dilini öyrətdim, Azərbaycan dilində yaxşı bilir və təhsili bu dildə alır, məktəbdə əlavə olaraq ingilis dili də tədris edilir, olduqca həvəslidir, hər gün yeni söz öyrənir, evə gələn kimi öz sözü dəfələr təkrarlayır, öz dilimizdə, rus dilində tərcüməsini soruşur".

2 yaşlı uşaqın eyni zamanda 4 dil öyrənə bilməsini mümkün hesab edən alımlar bunu araşdırma-salar sübut ediblər. Üstəlik, uşaq hər dilin qrammatik qaydalarını da kifayət qədər yaxşı öyrənir.

İndiye qədər uşaqların məktəb yaşadək əcnəbi dil öyrənməsini çətin hesab edən fərqli araşdırma-saların nəticələrini əsassız hesab edən yeni təcrübəyə görə əgər fiziki və psixoloji problemləri yoxdursa uşaq 2 yaşından etibarən 4 dili ey ni zamanda öyrənməyə başlaya bilər. Çünki ana dilində öyrəndiyi bir əşyanın başqa dildə adını da eyni zamanda öyrənir və beləliklə yad-dashına dərhal yazırlar.

Dil öyrənməyi əyləncəli edəndə...

Pedaqoq Qənirə Məlikova deyir ki, uşaqlarda dil tədrisinə başlama-nın dəqiq bir qaydası yoxdur. Valideyn bu tədrisi uşaqşa uyğun formallara sala bilər: "Sizin övladınız meyvələri çox sevirsə bir meyvənin müxtəlif dillərdəki adını öyrəde bilərsiniz. Zooparka gedəndə heyvanların adlarını hər dildə deye bilərsiniz. Yaxud da oyunaqlarla dil

Əməl etsək, yaxşı nəticə əldə edərik

Uşaqlar dili əvvəlcə eşidərək, sonra təkrarlayaraq, daha sonra danışaraq öyrənirlər. Uşaqlara dil öyrətmək dərs öyrətmək demək deyil. Əger çox kiçik uşaqlardan danışırıq vəziyyətin daha həssas olduğunu anlıyorıq. Əger ailədə xarici dil bilən yoxdursa və uşaq-a əcnəbi dil öyrətmek istəyirsinizsə bəzi qaydaları diqqət edin. Uşaq yaşda dil öyrənmək asandır, amma icazə verin uşaq əvvəlcə öz dilinin qrammatik qaydalarını öyrənə bilsin.

Uşaqşa dil öyrədərkən bir şeyi nəzərə almaq lazımdır - biz özümüz də birdən birə danışmamışq, əvvəlcə hecalarla, sonra sözlərlə, lap axırda cümlələr quraraq dil öyrənmişik. Buna görə də uşaqlara dil öyrəndəndə israr etmek, teləb etmək, məcbur etmək kimi təlqinlər etməyin. Onları pedagoqların dediyi kimi, müxtəlif oyunlarda əyləncəli formada dil öyrənməyə həvəsləndirin.

Lala Mehrali

24 fevral
2024-cü il

Ana südü, yoxsa süni qida?

MÜTƏXƏSSİS FİKRI

Körpələr üçün ən sağlam qida ana südüdür. Xüsusilə də yeyindigülən uşaqların həyatının ilk 6 ayında bütün qida ehtiyacını ödəyən yeganə qida ana südüdür. Bu gün xəstəxanalarda hekimlər tərəfindən bu mövzuda maarifləndirmə işi çox zəifdir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında sağlam qidalanma üzrə mütəxəssis Məhsəti Hüseynov deyib. O bildirib ki, süni körpə qidaları deyildiyi kimi keçi süd və s. hazırlanmayıb: "Həmin qidalalar çox hallarda quru süd və kimyəvi qatçı maddələrindən ibarət olur. Uzun müddət həmin qidanın xarab olmaması və istifadəyə yararlı olması üçün kimyəvi qatçı maddələrindən istifade olunur. Bu cür əlavə

maddələrin az miqdarda belə istifadə edilməsindən asılı olmayaraq istənilən halda yeni doğulan uşaq üçün təbii qida vasitəsi deyil.

Nəzərə almaq lazımdır ki, bəzi istisna hallarda (ana südünən azlığı, çatışmaması) süni qidalardan istifadə olunması tövsiyyə olunur. Ümumiyyətlə qiymətinin dəyişməsi, fərqli ölkələr tərəfindən istehsal edilməsi həmin qidaları biri-birindən o qədər də fərqləndirmir. Bir insan orqanizminin normal şəkildə inkişafı üçün çətinliklər olsa belə ilk günlər ana südündən istifadə edilməsi məqsədəyindər. Ana südü daha praktik və təmizdir, temperatur da körpə üçün uyğun şəkildə olur".

"8 Mart"ın əsl mahiyyəti nədir? AYDINLIQ GƏTİRİLDİ

Hər il mart ayının sekizinci günü Dünya Qadınlar Günü olaraq qeyd olunur. Dünya Qadınlar Günü ilk dəfə 1800-cü ildə bir tikiş fabrikində daha yaxşı işləmə şərtləri üçün mübarizə aparan işçi qadınların fabrike qapadılması və ardından da çıxan yanğında fabrik önündə qurduları mühəsirədə ölümləri ilə gündəmə gəldi. 8 Martın Dünya Qadınlar Günü olaraq qeyd olunması və ümumdünya səviyyəsində qəbul olunması 1970-ci illərə təsadüf edir. Azərbaycanda da xüsusilə Sovet rejimindən bu günə kimi qeyd olunmadı. "8 Mart" tarixinin əsas mahiyyəti qadınların problemlərinin dili getirildiyi, gözləntilərinin vurğulandığı bir gün olaraq dəyərləndirməkdir. Ancaq il keçidkə qadınların gələn içi sanki boşaldılar, adətən bir sevgililər günü ab-havasında qeyd olunduğunun şahidi olurraq". Bu sözləri SİA-ya psixoloq Tərənə Kazımlı deyib. Onun sözlərinə görə, son illərdə 8 mart günündə alınan çıçıklar, göndərilən hədiyyələr, mesajlar onu əsl anlamından və özündə daşıdığı mənədan ne qədər uzaqlaşığının nümunəsidir: "Qadınlar günü qadınların problemlərinin, haqlarının və gözləntilərinin dili getirildiyi bir gün olmaqdan getdikcə uzaqlaşır".

Halbuki qadınların və xüsusəndə ölkəmizdə yaşayan qadınların çox böyük problemləri var. Təkcə qadınların deyil, hər evdə böyükən gələcəyin "ana namızədi" olan qızlarımızın da problemləri gözardı edilməmelidir. Doğrudur ölkəmizin, dövlətimizin qadınlara verdiyi dəyər və imtiyazlar hamımızın məlumatudur. Lakin gəlin görək bnlara eməl olunurmu?! Əfsuslar olsun ki, statistikaya belli olan namus və digər səbəblərdən cinyətlərin qurbanı olan qadın və qızlarımızın sayı kifayət qədərdir. Həle buna statistikadan kənarda qalan, bölgələrdə, ucqar ərazilərdə yaşanan bəzi xoşagelməz halları da qatsaq, nə yazış ki, durumun acinacaqlı olduğu ortaya çıxır. Uşaq istismarı, ailədaxili şiddetə məruz qalma, təhsildən yayınma, erken nigah, təcavüz kimi hallar da diqqətdən kənarda qalmamalıdır".

T. Kazımlı sözlərinə davam edərək bildirib ki, bugünkü əsas qanunverici aparat olan Milli Məclisde də qadın deputatlarıla təmsil olunan qadınlarımızın statusunun cəmiyyətimizdə getdikcə daha da artlığına bir nümunədir və fikrimcə qadınlarımız daha sivil, ədalətli, sülh olan bir mühitdə yaşamağa layiqdirlər.

Hər bir azərbaycanlı qadın, ana, mütəxəssis kimi mən də təkcə 8 martda deyil, ilin bütün günlərində hər zaman qadınlarımıza diqqət və hörmət görməyi diləyərək, "8 mart"ın həqiqətən də öz mahiyyətini daşıyan bir gün kimi qeyd olunmasını arzulayıram. Cəmiyyət, dövlət, icma, quruluş və s. olaraq qadınlarımız, qızlarımız üçün necə daha rahat, qayğısız, əlverişli bir mühit yarada bilərik bir daha düşüncə. Axi bu günlərin anlamı var. Sevgi və diqqət qadınlarımıizi hər zaman ruhlandırır. Gəlin unutmayaq!"

Ləman Sərraf

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşımı Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressinform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN
6 aylıq 79.20 AZN
1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağılıqlarınızı
dərc etməyə hazırlıq!

Bu qaydaları pozanlar CƏRİMƏLƏNƏCƏK

Sosial xarakterli fövqələdə mühit rejiminin tətbiqi zamanı davranış qaydalarına riayət edilməməsinə görə yeni cərimələr tətbiq ediləcək. SİA xəber verir ki, bu barədə məsələ Milli Məclisin dünən keçirilən iclasında müzakirə edilən İnzibati Xətalar Məcəlləsinə təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, Sosial xarakterli fövqələdə mühit rejiminin tətbiqi zamanı davranış qaydalarına riayət edilməməsinə görə fiziki şəxslər yüz manatdan iki yüz manatadək məbləğdə, vəzifəli şəxslər üç yüz manatdan altı yüz manatadək məbləğdə cərime ediləcək yaxud işin hallarına görə, xətanı törədən şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla, bir ayadək müddətə inzibati həbs tətbiq olunacaq, hüquqi şəxslər min manatdan min beş yüz manatadək məbləğdə cərimə ediləcək. Müzakirələrdən sonra dəyişiklik səsverməyə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnömrə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90

Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə biler.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsində
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 2900